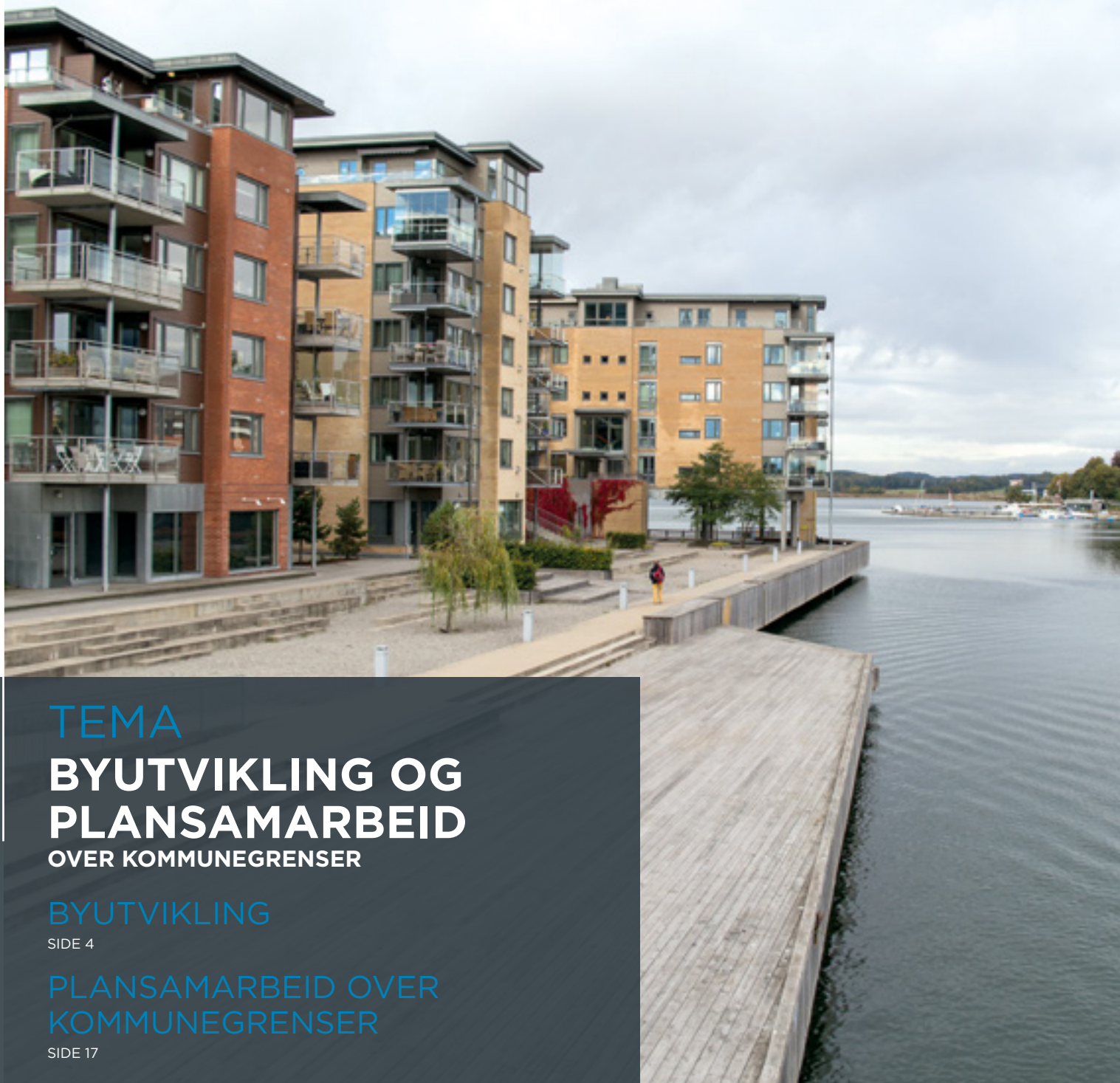

PLANNYTT

Nr. 1/2014 Utgitt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet

TEMA

BYUTVIKLING OG PLANSAMARBEID OVER KOMMUNEGRENSER

BYUTVIKLING

SIDE 4

PLANSAMARBEID OVER
KOMMUNEGRENSER

SIDE 17

INNHold

- 4 Byer i fokus
- 7 Områdeløft: Linderud
- 12 Statens Bymiljøpris
- 14 Transformasjon av industrimiljøer
- 17 Plansamarbeid over kommunegrensene
- 18 Bolig-, areal- og transportplaner
- 20 Regionale vannforvaltningsplaner
- 22 Regionale fjellplaner
- 24 Nytt fra landskapsarbeidet
- 26 Byggeregler på ett sted
- 26 Veileder om reguleringsplaner
- 27 Universell utforming
- 28 Verktøy for lokal miljøkommunikasjon
- 30 Konsekvensutredninger
- 32 Arealplaner på Svalbard
- 34 Arealstatistikk
- 36 Intervju med Ellen Hambro
- 38 Samordning av innsigelser
- 39 Rapport om innsigelser fra NIBR
- 40 Tre innsigelsessaker presentert
- 42 Brev om innsigelser
- 46 Innsigelsestabellen

Nr. 01/2014 Utgitt av:
Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:

Departementenes servicesenter
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

ANSVARLIG REDAKTØR:

Ekspedisjonssjef
Jarle Jensen

REDAKTØR: Jan Hausken
Hvis ikke fotograf er nevnt er
bildet tatt av redaktøren.

Redaktøren har rett til å forkorte og
redigere innsendte bidrag.

PDF utgave av Plannytt kan lastes ned fra:
www.regjeringen.no/plannytt

PUBLIKASJONSNUMMER:

H-2318

Design og trykk: Grøset Trykk AS

Forsidefoto: Kaldnes i Tønsberg.

Foto: Jan Hausken

Opplag: 5500

FORORD

I forbindelse med regjeringsskiftet i oktober ble Planavdelingen i Miljøverndepartementet flyttet til Kommunal- og regionaldepartementet. Med dette samles oppgavene knyttet til hele plan- og bygningsloven i ett departement, Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Jeg ønsker at sammenslåingen vil føre til en tettere kobling og synergi mellom plan, byggesak, kart, eiendomsinformasjon - og utvikling av regioner og lokalsamfunn.

Regjeringen ønsker å få til mer effektive planprosesser og kortere vei fra plan til gjennomføring. Omfanget og detaljeringsgraden av planer skal ikke være mer omfattende enn nødvendig. Praktiseringen av innsigelsesinstituttet gjennomgås og staten skal bare overprøve kommunenes beslutninger der viktige nasjonale og regionale hensyn er tilsidesatt. Staten skal også ta et større ansvar for store infrastrukturprosjekter som går over kommunegrensene.

Beslutninger i planleggingen skal bygge på kunnskap om arealene forvaltet gjennom gode IKT systemer. Moderne kartteknologi og geografiske informasjonssystemer er en viktig del av dette, og Kartverket er nå en etat under det nye departementet.

Regjeringen vil arbeide for et mer levende lokaldemokrati hvor kommunene gis mer makt og ansvar. Mange av dagens kommunegrensers samsvarer ikke med innbyggerens reise-mønster. Kommunene er ofte også for små til å løse de mange krevende oppgavene. Fremtidig organisering av planlegging i Norge vil derfor sees i sammenheng med arbeidet med en bedre kommunestruktur. Viktige tema i dette Plannytt er byutvikling og samarbeid over kommunegrensene for å løse de utfordringene kommunene står ovenfor.

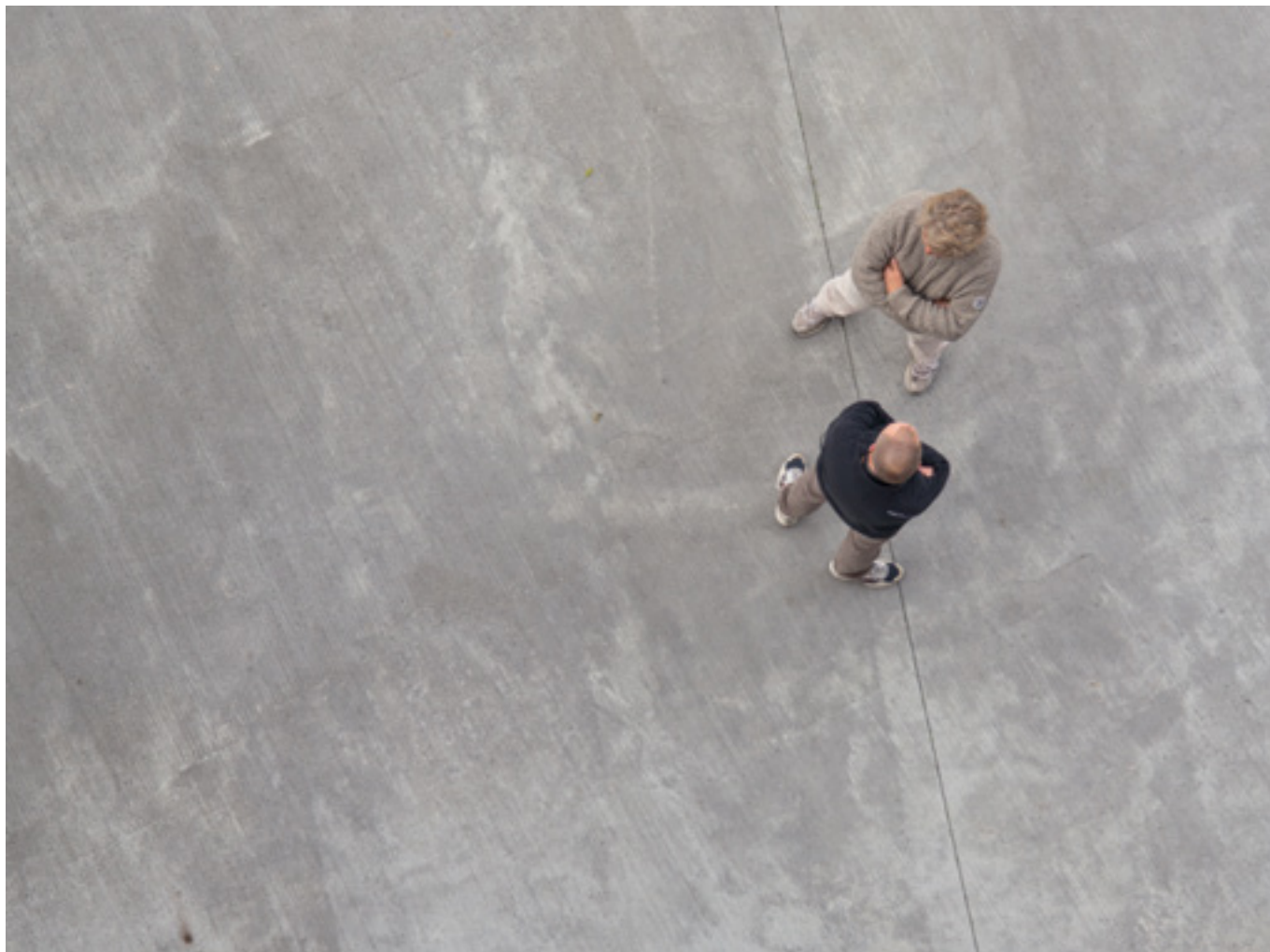
Regjeringen vil føre en aktiv storbypolitikk og en ny regionalpolitikk der byene og regionene omkring spiller sammen. Vi vil stimulere til utbygging rundt sentrale kollektivknutepunkt i byer og tettsteder, og mot sentrumsnære områder med mulighet for utbygging med mindre arealkonflikter.

God lesing og lykke til videre i planarbeidet!

Jan Tore Sanner
Kommunal- og moderniseringsminister

Byer i fokus

Fram mot 2030 kan de største byområdene i Norge få en vekst i folketallet på opp mot 30 prosent. Planavdelingen har fokus på bærekraftig byutvikling. Viktige plangrep for god byutvikling er å samordne areal-, bolig- og transportpolitikken, kombinert med at urbane kvaliteter og grønnblå struktur vektlegges. Avdelingen følger opp disse prinsippene blant annet gjennom ulike byutviklingsprogrammer som gjennomføres i samarbeid med byene.

I Norge forventes befolkningen å øke sterkt de neste 50 årene. Fra 5 millioner i 2012 vil befolkningen øke til rundt 7 millioner i 2060 i henhold til Statistisk sentralbyrås mellomalternativ. Folketallet vokser i hele landet, men det er likevel størst vekst i de største byene og tettstedene. Osloområdet, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø peker seg spesielt ut. Fram mot 2030 kan disse største byområdene få en vekst i folketallet på opp mot 30 prosent. Oslo alene må forberede seg på 170 000 flere innbyggere i 2030 dersom framskrivningene fra Statistisk sentralbyrå slår til.

Denne befolknings- og byveksten må vi klare å håndtere. Dette stiller oss overfor betydelige planmessige utfordringer knyttet til arealmessige disponeringer og bærekraftige transport- og boligløsninger.

Med dette som utgangspunkt går Planavdelingens arbeid med en bærekraftig bypolitikk langs tre akser:

- Tette og urbane byer og tettsteder med levende sentrumsområder
- Mangfoldige byer, hva gjelder tilbud, aktiviteter og befolkning
- Byer som er grønne, i vid forstand, med gode kollektivløsninger og med gode muligheter for å gå og sykle

Det viktigste grepet for god planlegging av bærekraftige byer er samordnet areal-, bolig- og transportpolitikk. Arealbruk og arealplanlegging er også kommet sterkere inn i Nasjonal Transportplan gjennom forslaget til bymiljøavtaler og bruk av bymiljøindikatorer.

Planavdelingen har lang og bred erfaring med å lede og gjennomføre byutviklingsprogrammer i samarbeid med byene. Disse programmene er basert på likeverdighet og en gjensidig anerkjennelse av at de ulike partene har viktige, men ulike roller, for å fremme bærekraftig byutvikling. Både Groruddalssatsingen og Framtidens byer er basert på avtaler mellom de involvert byene og staten. I Framtidens byer har også næringslivet sluttet seg til gjennom en egen intensjonsavtale.

Plansatsingen mot store byer

Plansatsingen mot store byer skal medvirke til framtidrettet byplanlegging, bedre bymiljø og tilrettelegging for økt boligbygging. Viktige grep i satsingen er å styrke kompetanse og kapasitet, og mer samarbeid på tvers av sektor- og kommunegrensene.

Planlegging og tilrettelegging av boligområder er en viktig oppgave for kom-

munene. Plansatsingen mot store byer innebærer tilskuddsmidler på 18 millioner kroner per år. På bakgrunn av god erfaring fra plansamarbeidet mellom Oslo og Akershus om areal- og transportplanlegging er 6 millioner per år tiltenkt som tilskudd til plansamarbeid i de tre store byområdene rundt Bergen, Trondheim og Stavanger. Gjennom plansamarbeid kan vi oppnå mer helhetlig lokalisering av boligbygging, handel og arbeidsplasser sammen med effektive areal- og transportløsninger.

Resten av midlene, 12 millioner kroner per år, vil bli brukt som tilskudd til kommuner som aktivt vil følge opp målene for en bærekraftig by- og boligpolitikk. Det blir lagt særlig vekt på prosjekt som kan brukes som eksempel for andre byer. Det er ønskelig å få prøvd ut tiltak for å styrke de urbane kvalitetene i byene. Dette gjelder blant annet gang- og sykkelveger, kollektivakser og urbant friluftsliv. Det gjelder videre offentlige og private uterom, grøntområder og kulturminner som ressurs. En ønsker også å prøve ut tiltak for å oppnå bedre samarbeid mellom kommunene og de næringsdrivende for å styrke handel og annen aktivitet i sentrum av byene. Plansatsingen innebærer også 25 millioner kroner over 5 år til forskning på byrelaterte spørsmål. Forskingen vil gi et viktig og langsiktig bidrag for at byene kan vurdere hva som er gode og effektive strategier for blant annet boligbygging kombinert med grønne kvaliteter, hvordan skape levende bysentrum med handel og andre aktiviteter og hvordan løse transportbehovet når antallet mennesker øker og klimagassutslippene må ned.

Miljøverndepartementet la i 2001 fram St. meld. nr. 23 (2001-2002) Bedre miljø i byer og tettsteder. De prinsippene som da ble nedfelt for en bærekraftig by- og tettstedsutvikling er fremdeles grunnleggende. "...kollektivtrafikken utgjør ryggraden i bystrukturen og er styrende for utbyggingsmønsteret et sterkt sentrum med konsentrasjon av arbeidsplasser, boliger, handel og kontorfunksjoner- konsentrert utbygging av næring og boliger i kollektivknutepunkt- lokalsamfunn med tett og variert boligstruktur, grønne lunger, skoler, barnehager, handel og næring- sammenhengende grønnstruktur der grønne korridorer og sammenhenger knytter de ulike byområdene med grønne lunger til omkringliggende markaområder- hovednett for sykkeltrafikk som gjør sykkel til et attraktivt transportmiddel- hovedvegssystemet går utenom lokalsamfunn, men sentrum og knutepunkt blir betjente..."

Samlet statlig engasjement på byutviklingsprosjekter innenfor planområdet

Det arbeides med å fremme god byutvikling gjennom programmene *Groruddalssatsingen*, *Framtidens byer* og *Plansatsingen* mot store byer.

Det gjennomføres flere hundre prosjekter som medvirker til framtidrettet byplanlegging og bedre bymiljø under disse programmene. I tillegg til å ha en egenverdi i byene der prosjektene gjennomføres, har de også en verdi som forbildeprosjekter for andre. Nettverksarbeidet under *Framtidens byer* bidrar til en arena for dialog der stat, by og næringsliv kan møtes på en uformell måte. Det bidrar til læring mellom byer,

kompetanseheving og engasjement. Utfordringene knyttet til befolkningsvekst, urbanisering og miljø antas å bli økende de kommende årene. Dette vil kreve god planlegging- og planveiledning, innovasjon og nytenkning. Statlige utviklingsprogram basert på et bredt samarbeid gjennom nettverksarbeid, og der staten gir noen midler til gjennomføring av prosjekter, har vist seg å være et nyttig virkemiddel for å håndtere noen av de utfordringene vi står overfor.

Nye områdeprosjekter i utsatte byområder

I statsbudsjettet for 2014 skal det nye Kommunal- og moderniseringsdepartementet lede arbeidet med to tverrde-

partementale utviklingsprosjekter i utsatte byområder. Oslo kommune har satt av 25 millioner kroner i sitt budsjett for indre Oslo Øst. Staten har satt av 25 millioner kroner til denne satsingen. Målet med satsingen er at områder med særlige utfordringer skal få bistand til å snu utviklingen. Det er også satt av midler til områdesatsing på Fjell i Drammen på budsjett for 2014. Målet med tilskuddet er å bidra til at Fjell snur en negativ levekårsutvikling. Satsingen skal utformes av flere departementer i fellesskap og i et samarbeid med Drammen kommune.

Utviklingsprogrammer

Framtidens byer er et samarbeidsprogram mellom de 13 største norske byene, staten ved 4 departementer, KS og de 3 største næringsorganisasjonene. Programmet utløser tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslippene, gi bedre klimatilpasning og forbedre bymiljøet. Programmet løper ut 2014.

Groruddalssatsingen er et tiårig samarbeid mellom staten og Oslo kommune om en bærekraftig byutvikling, synlig miljøopprustning, bedre livskvalitet og bedre levekår i Groruddalen. Satsingen er berammet ut 2016.

Under programmet **Plansatsing mot store byer** (2013-2017) gis det økonomisk støtte til plansamarbeid rundt de tre byområdene Stavanger, Bergen og Trondheim (Oslo og Akershus har fått tidligere). Det gis også tilskudd til prosjekter i de store byene som skal medvirke til framtidrettet byplanlegging, bedre bymiljø og tilrettelegging for økt boligbygging. I tillegg er det satt av midler til forskning.

I henhold til budsjettet for 2014 skal Kommunal- og moderniseringsdepartementet lede arbeidet med to tverrdepartementale utviklingsprosjekter i utsatte byområder. Etter et initiativ fra Oslo kommune skal staten bidra med 25 millioner til en **områdesatsing** for indre Oslo øst. I samarbeid med Drammen kommune skal det videre utløses midler over statsbudsjettet til en områdeinnsats på Fjell.

KONTAKT

Berit Skarholt
e-post: bsk@kmd.dep.no
 Byutviklingsseksjonen
 Kommunal- og
 moderniseringsdepartementet

KONTAKT

Anne Beate Tangen
e-post: abt@kmd.dep.no
 Byutviklingsseksjonen
 Kommunal- og
 moderniseringsdepartementet

FOTO: MARIANNE GJØRV

Bjerkedalen park.

Områdeløft utvikler byens hverdagslandskap på Linderud

De står der på rekke - fire høye, slanke blokker. Sammen utgjør de silhuetten av Linderud. Rundt disse fire landemerkene ligger flere lavblokker i rød teglstein. Her finner man skolene, barnehagene, senteret, hagene, veiene, T-banestasjonen og fotballbanen. Linderud Gård ligger der fremdeles, som den har gjort i hundrevis av år. Denne storgården som en gang var et maktsentrum i regionen er i dag på mange måter en godt bevart hemmelighet.

Landskapet på Linderud er lokal og nasjonal historie. I dette området driver Bydel Bjerke i dag områdeløft i regi av Groruddalssatsingen. Hvordan jobber bydelen for å løfte området? Hvordan jobber bydelen med det urbane landskapet på Linderud?

Linderud - et urbant landskap

Linderudområdet er et urbant landskap. Landskapet er formet, planlagt og påvirket av mennesket. Bygninger, parker, gater, lyder, lukter, overflater, bekkeløp, trær - de er alle blitt bygget, forandret på eller påvirket av generasjoner av menneskelig aktivitet. Linderud ble i hovedsak planlagt og utbygd på 60-tallet, en periode med t-baneutbygging og voksende privatbilisme. Dette har satt

Oslo / Bydel Bjerke

et tydelig preg på infrastrukturen i området, som i dag har store bilveier og kun et grovmasket lokalt gang- og sykkelveisystem. Urbane landskap har dermed en åpenbar sammenheng med kultur, prioriteringer og sosial aktivitet. De påvirker og er gjensidig avhengige av hverandre.

På bakgrunn av den lokalkunnskapen

som er hentet inn fra disse ulike møteplassene har områdeløftet startet arbeidet med den fysiske utviklingen av området. Innspill fra lokalbefolkningen sikrer at den fysiske utviklingen av området underbygger og forsterker det lokale bomiljøet. På denne måten ønsker områdeløftet å videreutvikle det urbane landskapet. Det er her folk handler, går på skole, arbeider og leker. Det urbane

landskapet på Linderud er et hverdagslandskap.

Fra hjerter til hjerte - en konseptualisering av landskapet på Linderud

Områdeløftet jobber med å videreutvikle den sammenvevde byen gjennom å se sosiale og fysiske prosjekter i sammenheng. Strategien til områdeløftet er fra hjerter til hjerte, og dette er en stra-

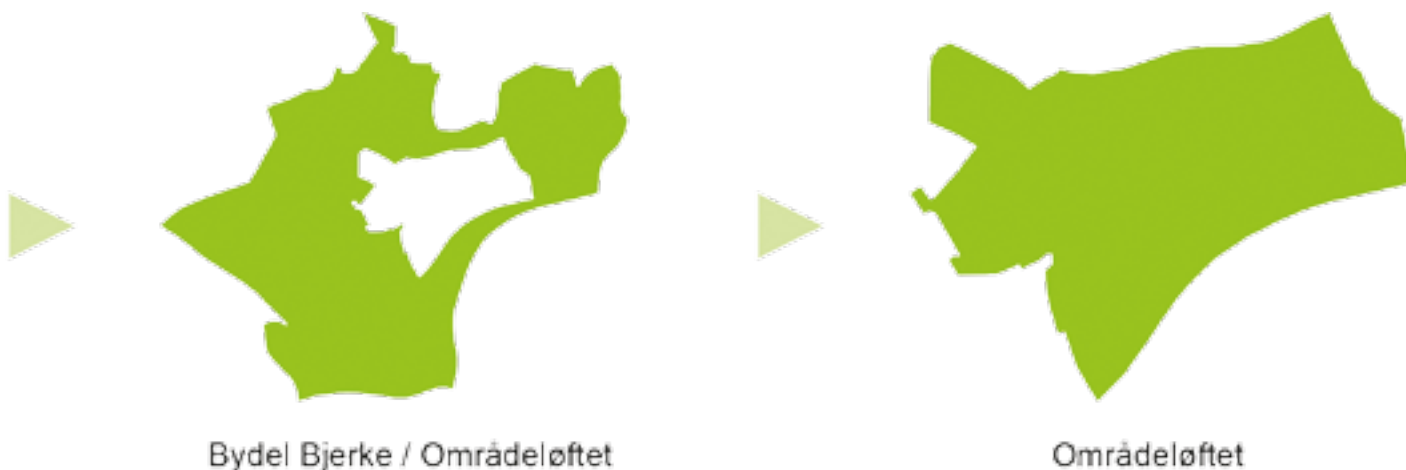
Groruddalssatsingen startet i 2007 og varer ut 2016. I løpet av ti år investerer staten og Oslo kommune over en milliard kroner i Groruddalen. Pengene brukes blant annet til områdeløft i åtte utvalgte områder i dalen. Her er det bydelene og beboerne som bestemmer hva som skal gjøres. Utearealer oppgraderes, arrangementer gjennomføres, organisasjonslivet styrkes og mange nye møteplasser etableres. Kulturminner og -miljøer tas vare på, restaureres, og det bygges en stor bydelspark i hver av de fire bydelene Alna, Stovner, Grorud og Bjerke.

I Groruddalssatsingen bygges det gang og sykkelveier, broer og underganger og det er satt opp støyskjermer. Alle fire og femåringer i dalen får tilbud om gratis kjernetid i barnehagen, noe som gjør at flere lærer norsk før de begynner på skolen. Det tilbys aktiviteter for barn og unge, blant annet lederutvikling og opplæring i dans, musikk, film og foto.

Folkehelse står sentralt i satsingen, og det legges til rette for at flere kan drive med idrett. Mange går på kurs for å lære norsk og deltar i arbeidstrening for lettere å kunne søke jobb. Videre er det satt i gang hundrevis av andre små og store prosjekter.

OMRÅDELØFT

Gjennom Groruddalssatsingen er det blitt opprettet åtte områdeløft i Groruddalen. Formålet med områdeløftene er å sette fokus på utviklingen av områder med særskilte utfordringer. Områdeløftene skal ha et helhetlig fokus og jobbe for både sosial og fysisk utvikling. I områdeløftet på Linderud-Økernbråten-Vollebekk har det vært et særlig poeng at den fysiske utviklingen skal understøtte det sosiale bomiljøet.

tegi som søker å utvikle de enkelte områdene samt se de i sammenheng. I strategien representerer "hjertene" potensialet i konkrete steder, områdets aktivitetstilbud og ressurser i befolkningen. Gjennom å utvikle hjertene, øke tilgjengeligheten til dem og forbindelsene mellom dem vil området oppfattes som et samlet nettverk og skape en felles helhet. Sammen utgjør disse hjer-

tene et nettverk, hjertet, eller det trygge og gode nærmiljøet.

En utfordring med den fysiske utviklingen av området er at premissene og mulighetene for utvikling er forskjellig i ulike deler områdeløftet. De vestlige delene av områdeløftet består av store arealer med stor mulighet for transformasjon. Her er akkurat den nye Bjerke-

dalen park blitt åpnet. Dette er en universelt utformet bydelspark på 38 mål med 300 meter bekkeåpning tilrettelagt for fisk og biologisk mangfold, badedam, ny parkpaviljong med kafé, ballplasser og skøytebane. Dette er det største enkeltprosjektet i Groruddalsatsingen innenfor områdeløftet, og en av hovedbrikkene i den fysiske utformingen av området.

OMRÅDELØFT LINDERUD - ØKERNBRÅTEN - VOLLEBEKK

Områdeløft er en del av Groruddalssatsningen og er en helhetlig satsning rettet mot et geografisk avgrenset område med særskilte levekårsutfordringer.

Områdeløft Linderud - Økernbråten - Vollebakk ble startet høsten 2011 og skal vare ut 2016.

Områdeløftet arbeider med 4 delstrategier: Oppvekstmiljø, bomiljø, stedsutvikling og fysiske grep.

Store prosjekter som inngår i områdeløftet er Bjerkedalen park, utvikling av Vollebakkområdet, DIVE-analyse, Grønn åre og nedgravning av høyspentledningene.

Mer informasjon:

www.bydel-bjerke.oslo.kommune.no/groruddalssatsingen

Like ved Bjerkedalen park ligger Vollebakk. Vollebakkområdet har i lang tid vært dominert av lagerbygninger, utendørslagring og anleggsmaskiner. Bydel Bjerke og Plan- og bygningsetaten har på sett mulighetene og utarbeidet et planprogram for utviklingen av området med en transformasjon mot bolig og næring.

Bjerkedalen park og Vollebakk er dermed to store "hjerter" i området. De er områder som vil øke områdets aktivitetstilbud og attraktivitet. De har også til felles at de er områder hvor man har kunnet drive en planlegging fra bunnen av, siden de er områder med stor endringskapasitet. Samtidig er det slik de bomiljøene med de største utfordringene ligger lenger øst i områdeløftet.

FOTO: OSLO KOMMUNE

FOTO: MARIANNE GJØRV

Linderud.

FOTO: OSLO KOMMUNE

Dette er også et område hvor det ikke finnes store prosjekter som kan drive utviklingen av området videre. Her er det behov for mange mindre grep, og områdeløftet jobber for at disse skal gjennomføres og sees i sammenheng.

Grønn åre er tenkt som et aktivitetsbelte som legger seg langs høyspentkabeltraseen mellom Bjerkedalen park og Veitvetparken. Denne høyspentkabeltraseen er i dag en barriere i området som påvirker bomiljøet negativt. Områdeløftet jobber for å snu dette til et positivt løft for området ved å aktivisere strekningen med nye møteplasser med aktivitetssoner og treningsmuligheter.

Langs grønn åre samarbeider nå flere ulike kommunale etater og lokalt næringsliv for å knytte området og møteplassene sammen gjennom strategiske utviklingsprosjekter. De viktigste prosjektene her er nedgraving av høyspentkabelen og opprettelse av nye gangstrøk.

Områdeløftet har i dag en utfordring med å jobbe parallelt med både store og små prosjekter. Grunntanken er likevel at dersom man klarer å koble disse og se utviklingen i sammenheng, så vil også resultatet bli bedre. Utviklingen av landskapet på Linderud fortsetter, og områdeløftet har satt stor fokus på sammenheng mellom fysisk og sosial

utvikling. Målet er at det urbane landskapet på Linderud skal utvikles i en sammenheng, for å skape et godt og sammenhengende bomiljø. For det er i dette landskapet at hverdagen utfolder seg.

KONTAKT Groruddalssatsingen

Marianne Gjørvi

e-post: mag@kmd.dep.no

Statens koordinator

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kristoffer Eng og Kristoffer Westad

e-post:

Kristoffer.westad@bbj.oslo.kommune.no

Oslo kommune, Bydel Bjerke

FOTO: OSLO KOMMUNE

Statens Bymiljøpris

Statens Bymiljøpris følger Planavdelingen over til Kommunal- og moderniseringsdepartementet, men har fortsatt fokus på langsiktig og bærekraftig byutvikling. Årets tema er bymiljø og helse.

KRITERIENE FOR STATENS BYMILJØPRIS 2014:

Livsstilsykdommer blir en stadig større utfordring for helsetjenesten og for samfunnet, og det er vel dokumentert at en passiv fysisk hverdag kan få negative konsekvenser fysisk, psykisk eller sosialt.

Hvordan vi planlegger og tilrettelegger for en mer fysisk aktiv hverdag kan dermed få stor positiv effekt for folkehelsen, både på samfunns- og individnivå.

Statens bymiljøpris deles i år ut til en kommune som har planlagt og iverksatt nyskapende tiltak, strategier og samarbeidsformer som fremmer bedre miljø, helse og levekår i kommunen, og som har sett dette arbeidet i et langsiktig og bærekraftig perspektiv.

Departementet er særlig interessert i å se planer og prosjekter som viser synergier mellom areal- og transportplanleggingen og befolkningens reisevaner. Samarbeid på tvers av kommuner og med private aktører, frivillige eller andre i planlegging og gjennomføring av tiltak er ønskelig dersom dette er hensiktsmessig, men dette er ikke et krav.

FOTO: MARIANNE GJØRV

JURYEN:

sivilarkitekt Peter Butenschøn (leder)
sivilarkitekt Hilde Bøkestad
folkehelsekoordinator Marte Bulie
sivilarkitekt Gunnar Ridderstrøm, NTNU
sivilarkitekt Cecilia Stokkeland (sekretær)

Statens bymiljøpris 2013

I fjor var tema "flere boliger i bedre by" og endte med to vinnere – Bergen og Hamar. Begge vinnere fikk prisens fulle beløp på 250.000 kr. av den daværende Miljøvernministeren ved hver sin seremoni i august.

Bergen kommune ble tildelt prisen fordi den i følge juryen "gjennom en målrettet og klar strategi har vist hvordan en stor norsk by kan utvikle bymessige boliger med god tetthet og samtidig en men-

neskelig målestokk i tilknytning til en senterstruktur knyttet til bærekraftig infrastruktur som utbygging av Bybanen".

Hamar kommune ble tildelt prisen "for en bred satsing som attraktivt region-senter gjennom en utvikling av byens urbane kvaliteter, servicetilbud og bygging av flere byboliger, i samarbeid med næringslivet og i en åpen og offensiv prosess i forhold til byens beboere".

INTERNETT:

www.regjeringen.no/bymiljoprisen

Fra industriområde til kulturarena - Transformasjon av industrimiljøer og næringsutvikling i Drammen, Larvik og Oslo.

Arbeidslivet er i kontinuerlig endring og dette påvirker også våre omgivelser. Mange bedrifter legges ned eller flyttes ut og tomtearealene fristilles for ny bruk. Gamle fabrikker har ofte en attraktiv og sentral beliggenhet samtidig som bygningene er solide og robuste og har arkitektoniske kvaliteter og representerer kulturminneverdier.

Næring + kultur = kulturnæring.

I det følgende presenteres eksempler på slik satsing i tråd med offentlig kultur- og næringspolitikk basert på en utredning bestilt av Riksantikvaren. Fem anlegg ble undersøkt; Papirbredden i Drammen, Hammerdalen i Larvik, og tre prosjekter langs Akerselva i Oslo: Hausmannsgate 16 med DogA, Vulkan-området med Dansens hus og Fossveien 20-24 med Kunsthøgskolen i Oslo.

Prosjektene har til felles at de har forsøkt å kombinere flere funksjoner, gjerne i form av kultur- og rekreasjon, næring og bomiljø. Kulturmiljøverdien og bevaringsaspektene har i de fleste tilfellene vært avklart allerede i en tidlig utredningsfase av prosjektene, og det

er grunnlag for å hevde at i disse prosjektene har bevaring av sider ved den industrielle kulturarven fungert som premiss i videre byutvikling.

Denne utviklingen har vært i tråd med offentlig kultur- og næringspolitikk siden 1990.

Transformasjonsprosjekter med overføringsverdi

Til tross for en god del ulikheter mellom prosjektene, kan de ha overføringsverdi for kommuner, fylkeskommuner, eieningsutviklere, utbyggere og arkitekter som er opptatt av transformasjonsprosesser i by.

Samarbeid i ulike former har vært betydningsfullt, både omkring utformingen av planene og med hensyn til å åpne for ulike former for partnerskap. Kontinuerlige forhandlinger har inngått som en nødvendig forutsetning for at prosjektene kunne gjennomføres. Dialog og forhandling er beste vei fram til et resultat med solid kulturminnepolitisk orientering, og det bør ikke overlates til private utbyggere å styre prosjektene etter at kulturminneforvaltningen har levert sin vurdering. I denne formen for planprosesser er det viktig at kulturminneforvaltningen fokuserer på å diskutere overordnede premisser og prinsipper i startfasen fremfor å drive detaljstyring, noe som kan påvirke sam-

Staten har spilt en viktig rolle i transformasjonen av alle de tre områdene langs Akerselva. I dag ligger vesentlige kulturinstitusjoner, som eksempelvis flere kunstfaglige høyskoler her. Høgskolemiljøet har også inntatt Hammerdalen og Papirbredden. I alle områdene har samarbeidet mellom kommuner, fylkeskommuner, eiendomsutviklere, utbyggere og arkitekter vært viktig for å få transformasjonsprosjektene gjennomført. Bildet er tatt på Vulkan våren 2013.

arbeidsklima, forlenge utbyggingsfasen og fordyre prosjekter.

Bidra til forutsigbarhet

Hvis bestemte politiske ønsker eller motiver skal vektlegges, er det viktig at disse inkluderes i planene på et tidlig stadium. Det bidrar til å skape forutsigbarhet. Det gjelder også å klargjøre hva bevaringsverdiene i området består av. Kommunalpolitiske myndigheter må være tydelige og konkrete på sine kulturminnepolitiske mål, slik at dette kan legge premissene for den videre prosessen. De må bruke de tilgjengelige virkemidlene, blant annet Plan- og bygningssloven, for å sikre at målene ivaretas. Dette skaper forutsigbarhet i

prosessen og gjør at aktørene som kommer på banen senere, som utbygger og arkitekter, bygger hensynene til kulturminnene inn i sine prosjekter.

Skape attraktive bo- og rekreasjonsområder

Kulturminneverdier kan vise seg å være «salgbare» ved at de tilfører områder en spesiell karakter, som deler av befolkningen verdsetter, derigjennom bidrar til å gjøre områdene attraktive å bosette seg og ferdes i. For å utnytte og aktivere gjenbrukspotensialet i kulturhistorisk bygningsmasse er det mye å hente ved å samle flere funksjoner innenfor slike områder (høgskole, bibliotek, museer, musikkarena, kontorer, restauranter

etc.). Gjennom kombinasjon av flere aktiviteter blir ofte ulike aspekter ved et område "oppdaget", noe som bidrar til variasjon som gjerne tilfører området en egen dynamikk som igjen medvirker til å trekke til seg samarbeidspartnere og besøkende (gir en magnet-effekt). Særlig gjennom å ha offentlige virksomheter som leietakere, kan en langsiktig og forutsigbar økonomisk basis sikres i prosjektet.

Aktivering som forutsetning for vern

Aktivering kan i mange sammenhenger oppfattes som en forutsetning for vern. Hvis det ikke fins en interesse for å gjøre bruk av og integrere eldre bystrukturer i utviklingen av dagens by, er sjansene for at de gradvis forfaller og forsvinner store. Prosjekter i transformasjonsområder handler i stor grad om å skape noe nytt gjennom å gi rom for nybygg eller tilføre nye grep som setter kulturminner inn i en ny kontekst. Den historiefortellende verdien som kulturminner og kulturmiljøer innehar, blir aktivisert. Det forutsetter en spesiell profesjonalitet hos arkitektene og evne til å få nytt og gammelt til å spille på lag

Kommunene er i dag blitt mer oppmerksomme på at kulturminner og kulturmiljøer representerer en potensiell ressurs, og de har også opparbeidet seg bredere erfaring med å håndtere den vanskelige balansegangen mellom private og offentlige interesser. Dette handler om evne og vilje til å se på mulighetene.

Prosjektrapporten «Transformasjon av industrimiljøer i by – En sammenlignende studie fra Drammen, Larvik og Oslo», NIKU Rapport 58 er utarbeidet av, av Grete Swensen, Sveinung Krokann Berg, Arne Holm, Rikke Stenbro er tilgjengelig via www.niku.no

Oppfølging av rapporten

Det er behov for en systematisk og lett tilgjengelig oversikt som inneholder sentrale momenter for videre bruk i lokal behovskartlegging, erfaring som er høstet fra ulike former for brukerinvolvering, økonomiske beregningsmodeller, erfaringer fra inngåelse av offentlig og private partnerskapsavtaler, tilgang på restaureringskompetanse og så videre.

Det fins mange eksempler rundt omkring i landet på transformasjon av eldre industribygninger og anlegg til kulturbygg og slik kunnskap har mange andre kommuner med tilsvarende planer nytte av. Det er derfor startet en kartlegging av slike miljøer.

Kartlegging av eldre industrianlegg i bruk som nye kulturarenaer

Formål:

- Få oversikt over hvilke norske bykommuner som har gjennomført eller har konkrete planer om å igangsette slike prosjekt
- Innhente systematiske opplysninger om erfaringer som er høstet (økonomiske forutsetninger, krav til lønnsomhet, oversikt over funksjoner anleggene rommer, sentrale deltakere i prosessene, rollefordeling, planprosesser)
- Utarbeide en nasjonal oversikt over prosjekter av lignende karakter
- Arrangere workshop våren 2014 med representanter for ulike aktører for å sikre erfaringsoverføring til andre som planlegger lignende tiltak

Varighet: 1. 9. 2013 til 1.5.2014.

Prosjektet er ledet av Norsk institutt for kulturminneforskning med økonomisk støtte fra Norsk Kulturråd og Norges Vel.

Hvis du sitter med informasjon som vil være nyttig i det videre arbeidet, oppfordres du til å ta kontakt med grete.swensen@niku.no

GJENBRUK AV ELDRE INDUSTRIANLEGG KAN GI NYE VERDIER:

- Sosialt:** bidra til å skape nye sosiale samlingssteder på tvers av alder, kjønn, sosial og etnisk tilhørighet gjennom å samle flere funksjoner under ett tak.
- Kulturelt:** stimulere kunst- og kulturinteressen; utvide forståelsen for kulturminners verdi; tilføre områdene nye arkitektoniske verdier; være magneter som trekker til seg utenbys besøkende.
- Miljømessig:** fremme gjenbruk av eldre, verneverdig bygningsmasse; åpne tidligere lukkede byrom for allmennheten; transformere industriområder til grønne lunger.
- Økonomisk:** bli arena for verdiskapende aktiviteter og nye næringer; sikre en økonomisk basis gjennom gjensidig forpliktende avtaler mellom offentlige og private aktører; fremme gjenbruk fremfor nybygging; bidra med merkevarebygging av stedet gjennom kulturminnevern.

KONTAKT

Grete Swensen
Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)

e-post:

grete.swensen@niku.no

Plansamarbeid over kommunegrensene

Ifølge plan- og bygningslovens § 3-4 skal den regionale planleggingen ha til formål "å stimulere den fysiske, miljømessige, helsemessige, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i en region". Denne formuleringen setter store krav til et samarbeid både på tvers av fag og administrative grenser. Fylkeskommunen er planmyndighet, med ansvar for å lede arbeidet med de regionale planene.

Planregion bestemmes ut fra det temaet det skal planlegges for. I planer for samordnet areal- og transportplanlegging vil avgrensningen ofte omfatte det funksjonelle omlandet til en by eller et tettsted. I planer for fjellområder kan det være villreinsens arealbruk til ulike årstider, med tilhørende påvirkningssoner og bygdenære områder, som avgrensner planregionen.

Planarbeidet kan utføres gjennom et

interkommunalt plansamarbeid etter kapittel 9 i plan- og bygningsloven. Det vanligste er imidlertid at den regionale planen utarbeides av fylkeskommunen etter lovens kapitler 7 og 8 om regional planstrategi og regionale planer. Noen ganger er det flere fylkeskommuner som må samarbeide om planleggingen. Planlegging på tvers av fylkesgrenser er ikke beskrevet i loven. Oppstart, gjennomføring og oppfølging kan organiseres på ulike måter, avhengig av deltagere og ansvarlig fylkeskommune. Den nasjonale politikken må ligge som en premiss for all regional planlegging.

I enkelte tilfeller har Departementet selv tatt initiativ til regionale planer, eller departementet anmoder fylkeskommunene om å utarbeide planer. Da er oftest flere fylkeskommuner involvert, eller det er viktig at det tas initiativ til samarbeid over kommunegrenser.

Eksempler på slike initiativ er vannregi-planer, planer for villreinfjella og samordnede bolig-, areal og transportplaner i byområder. I plansamarbeidet for areal- og transport i Oslo og Akershus hadde departementet ledelsen av planarbeidet fram til høringsutkast til planstrategi og planprogram var utarbeidet. Det vanlige er at fylkeskommunene organiserer og gjennomfører planarbeidene.

I det følgende vil vi vise bredden i regionale planarbeider på tvers av kommune og fylkesgrenser der departementet er, eller har vært inne.

KONTAKT

Terje Kaldager
e-post: tka@kmd.dep.no
 Miljø- og samfunnsseksjonen
 Kommunal- og
 moderniseringsdepartementet

Regionale bolig-, areal- og transportplaner i storbyregionene

Det er forventet fortsatt høy befolkningsvekst og stort boligbehov i byområdene i årene fremover. Dette gir økt press på arealer og transportsystem, og utfordringer for miljø, helse og livskvalitet. Regionalt plansamarbeid er viktig for å møte disse utfordringene. Kommunal- og moderniseringsdepartementet støtter de pågående plansamarbeidene for bolig-, areal- og transport i de fire største byregionene økonomisk og gjennom et nettverk for utvikling og deling av kunnskap og erfaringer.

Spesielt stort er presset i de fire største byregionene Oslo og Akershus, Bergensregionen, Trondheimsregionen og Stavangerregionen. Ved å støtte planarbeidene i disse regionene ønsker departementet å bidra til mer helhetlige, forpliktende og langsiktige plangrep.

Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus

Forventet befolkningsvekst i Oslo og Akershus frem til 2030 er ca 350.000 innbyggere.

Plansamarbeidet mellom Oslo kommune, Akershus fylkeskommune og kommunene i Akershus om areal- og transportplanlegging ble vedtatt av Stortinget i 2008, og skal ende opp i en felles, forpliktende regional plan i løpet av 2014. Etter dette er det gjennomført en bred drøftingsrunde med utredning av tre alternativer for hvordan Oslo og Akershus kan vokse fram mot 2030, virkemiddelbruk og gjennomføringsforpliktelse.

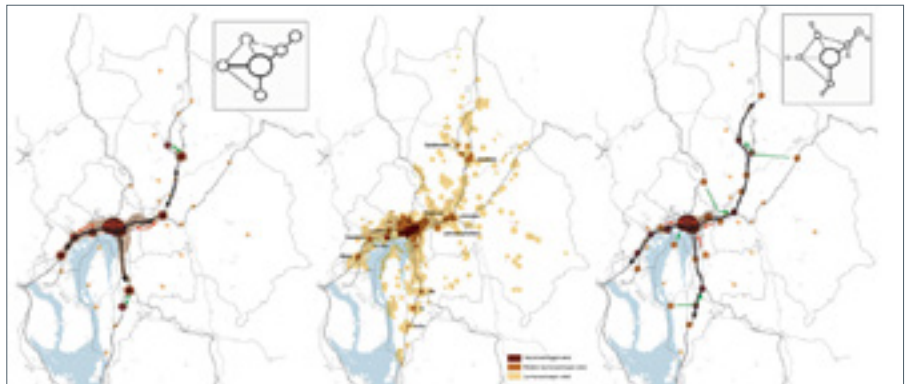
Noen sentrale problemstillinger i det videre planarbeidet i Oslo og Akershus er:

- Hvordan bør planen styre for å sikre gjennomføring og forpliktelse fra alle parter - må gjensidige forventninger følges opp med avtaler?
- Kan partene forplikte seg til å prioritere noen knutepunkter og hovedak-

ser for kollektivtransport?

- Hvordan kan lokale hensyn ivaretas med et mer konsentrert utbyggingsmønster?
- Hva skal til for å videreføre den positive trenden i bruken av kollektivtransport?

- Bør det satses spesielt på noen få steder med tanke på å legge til rette for kunnskapsbedrifter på lang sikt?
- Hva er viktig å avklare i den regionale planen og hvor detaljert bør den være?

Sentrale forhold og problemstillinger i storbyregionene

- Helhetlige bolig-, areal- og transportløsninger på tvers av kommunegrensene, med eksisterende byområder, tettsteder og kollektivtransportsystem som utgangspunkt
- Fastsetting av et langsiktig utbyggingsmønster som sikrer tilstrekkelig utbygging av boliger basert på en effektiv arealbruk, klare grenser mot landbruks-, natur- og friluftsområder og hensyn til verdifulle kulturmiljøer
- Rett lokalisering av handel, annen næring og offentlige funksjoner
- Reduksjon av transportbehov, klimagassutslipp, luftforurensning og støy
- Bedre kunnskapsgrunnlag og faglige analyser i planarbeidet
- Forpliktende samarbeid mellom fylkeskommunen, kommunene, fylkesmannen og andre statlige myndigheter i planarbeidet og ikke minst gjennomføringen

Regional areal- og transportplan for Bergensområdet

Forventet befolkningsvekst i Bergensregionen frem til 2030 er ca 160.000 innbyggere. I Bergensregionen ledes arbeidet med Regional areal- og transportplan for Bergensområdet av Hordaland fylkeskommune. Bergen og 11 kommuner i pendlingsområdet deltar. Planprogram ble vedtatt av fylkesutvalget i august 2013, og planarbeidet er nå inne i en fase med kunnskapsinnhenting og samarbeid om utarbeiding av plan med sikte på vedtak av en forpliktende regional plan for areal- og transport i 2015.

Noen sentrale problemstillinger i det videre planarbeidet i Bergensområdet er:

- Hvordan skaffe god nok tilgang på areal og legge til rette for en bærekraftig vekst i boliger og næringsareal i regionen?
- Hvordan sikre god fremkommelighet i transportsystemet?
- Hvordan sikre en by- og tettstedsutvikling basert på selvforsynte senter?
- Hvordan ta vare på den regionale grønnstrukturen og sikre jordvern og friluftslivshensyn?
- Hvordan bidra til reduksjon av klimagasser og lokal luftforurensning?
- Hvordan forbedre regional samordning og samhandling?

Interkommunal arealplan for Trondheimsregionen

Forventet befolkningsvekst i Trondheimsregionen frem til 2030 er ca 70.000.

I Trondheimsregionen har Trondheim og 10 omegnskommuner i samarbeid med Sør-Trøndelag fylkeskommune startet opp revisjon av den interkommunale arealplanen for Trondheimsregionen (IKAP) "Alt på rett plass" fra 2010. Planprogrammet ble vedtatt våren 2013, og planarbeidet er nå inne i en fase med kunnskapsinnhenting og utarbeiding av plan med sikte på vedtak av en forpliktende interkommunal arealplan i løpet av 2014.

Noen sentrale problemstillinger i det videre planarbeidet i Trondheimsregionen er:

- Hvordan kombinere utviklingen av Trondheimsregionen som en attraktiv region med konkurransedyktige tilbud til næringsetableringer og framtidig bosetting med et bærekraftig utbyggingsmønster?
- Hvordan bidra til en klimavennlig regionforstørring gjennom en samordnet areal- og transportutvikling?
- Arealbehov og lokalisering av ulike typer næring, service og bolig
- Lokalisering av regionalt logistikknutepunkt og massedeponi

Planarbeidet i Stavangerregionen ble beskrevet i forrige nummer av Plannytt (Plannytt nr 1 2013).

Videre utfordringer

Byområdenes attraktivitet og forventede befolkningsutvikling gir økt press både på arealer, transportsystem og miljø. Dette gjør samarbeidet om bolig-, areal- og transportplaner i slike områder kanskje viktigere enn noen gang. Oppskriften for realisering av en bærekraftig bolig-, areal- og transportutvikling i byregionene er like enkel som den er krevende. Alle deltakende parter må se utover egne lokale ønsker og sektorhensyn i planarbeidet. Så må kommunene, staten og fylkeskommunen selv lojalt følge opp de hovedgrep for arealutviklingen man blir enige om i de regionale planene gjennom kommunale planer og sektorplaner.

Et felles fokus i plansamarbeidene i de storbyregionene er desentralisering, det vil si en flerkjernet utvikling med vekt på konsentrert arealbruk i etablerte by- og tettstedsområder med god kollektivdekning. Dette gir planarbeidene et godt utgangspunkt for å møte de sammensatte utfordringene for bolig-, areal- og transportutviklingen i storbyregionene.

KONTAKT

Jørgen Brun
e-post: jb@kmd.dep.no
 Miljø- og samfunnsseksjonen
 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Terje Kaldager
e-post: tka@kmd.dep.no
 Miljø- og samfunnsseksjonen
 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Regionalt plansamarbeid i storbyregionene

Planavdelingen har opprettet faglig nettverk for regional bolig-, areal- og transportplanlegging i de fire storbyregionene. Nettverkssamlinger skal arrangeres to ganger i året med skiftende regionalt vertskap, og Planavdelingen som praktisk tilrettelegger.

INTERNETT:

www.regjeringen.no/atp

- Osloregionen <http://plansamarbeidet.no/>
- Stavangerregionen <http://www.rogfk.no/>
- Bergensregionen <http://www.hordaland.no>
- Trondheimsregionen <http://trondheimsregionen.no>

Regionale vannforvaltningsplaner

De regionale vannforvaltningsplanene følger av Vannforskriften som gjennomfører EUs vanddirektiv i Norge. Formålet er å sikre et godt vannmiljø gjennom beskyttelse, for-bedring og restaurering av vannforekomstene, og så langt mulig bidra til at de blir brukt på en bærekraftig måte.

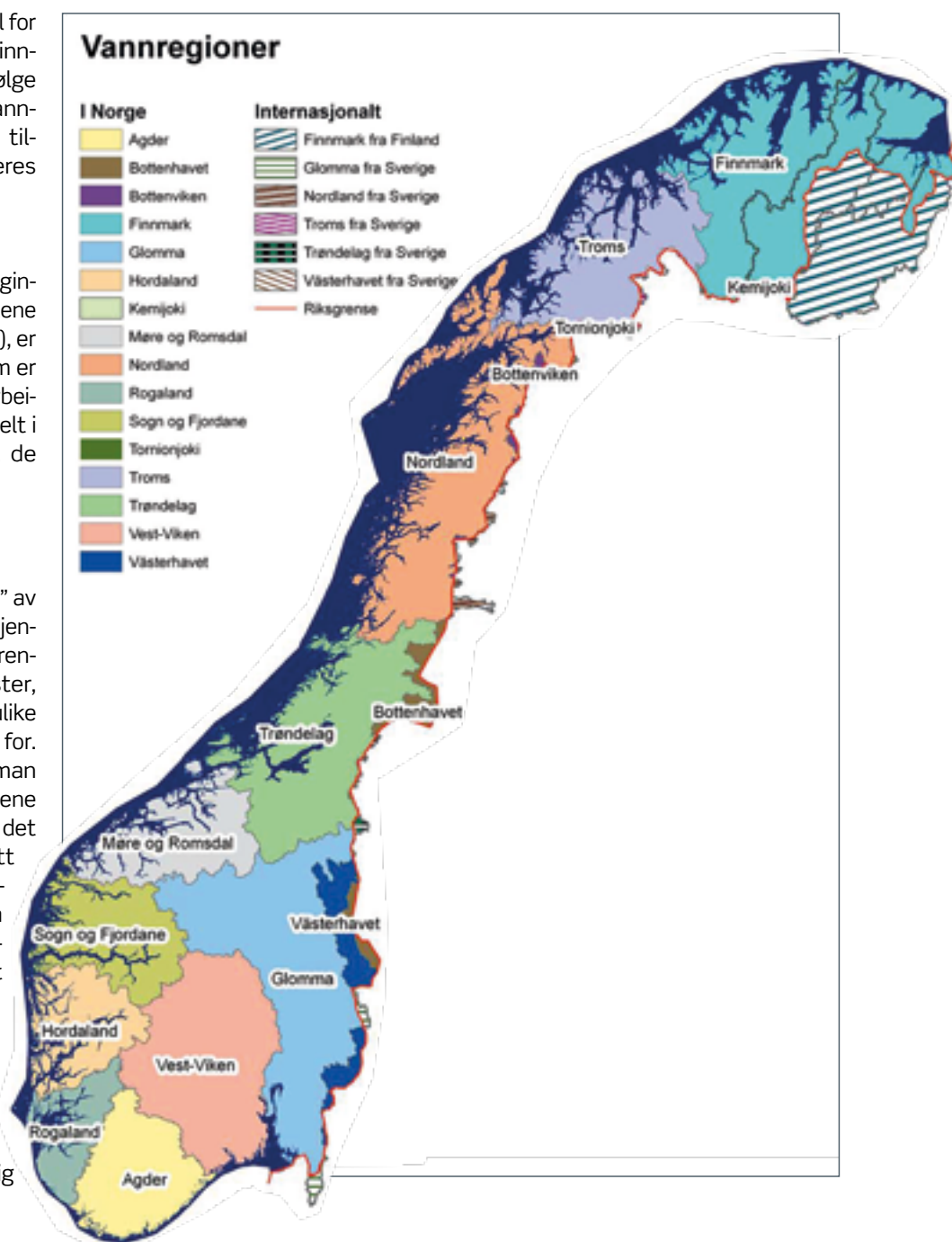
Dette skjer gjennom å sette miljømål for vannforekomstene – både i elver, innsjøer, kystvann og grunnvann, og følge opp arbeidet gjennom regionale vannforvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogrammer. Planene skal rulleres hvert 6. år.

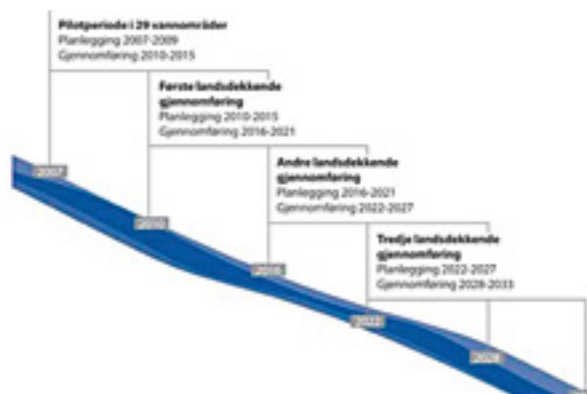
Vannregioner

Som følge av kravene om at planleggingen skal følge de naturgitte vannskillene (nedbørfelt eller avrenningsområder), er landet inndelt i 11 vannregioner som er nivået vannforvaltningsplanene utarbeides på. Vannregionene er igjen inndelt i vannområder, totalt 108 i landet, de fleste av disse er interkommunale.

Beskrivelse av vannregionene og utfordringer

En beskrivelse eller "karakterisering" av alle vannforekomster i Norge er alt gjennomført. I dette arbeidet har en avgrenset de enkelte vannforekomster, fastsatt vanntype og beskrevet de ulike påvirkninger forekomstene er utsatt for. Som del av karakteriseringen har man også vurdert risikoen for at miljømålene ikke oppnås, noe som indikerer hvor det er behov for miljøtiltak. Dette har gitt grunnlag for å rangere ulike påvirkningsfaktorer og deres effekt på vannforekomstene, noe som er oppsummert i høringsdokumenter kalt "Vesentlige vannforvaltningsspørsmål" som utarbeides på regionalt nivå i hver av landets 11 vannregioner. Her fremgår både hva som er de viktigste utfordringene, hvilke påvirkninger som er størst, hvilke vannforekomster som har særlig

behov for beskyttelses- eller forbedringstiltak og hvilke temaer som bør prioriteres i det videre arbeidet.

Regionale vannforvaltningsplaner

Etter regionale høringsprosesser utarbeides det nå forslag til regionale vannforvaltningsplaner som gir en beskrivelse av vannet og dets miljøtilstand i vedkommende vannregion, hva som er de viktigste påvirkningene, hvilke miljømål som er satt, en oversikt over beskyttede områder, hvilke tiltak som prioriteres gjennomført, og hvem som har ansvaret for tiltakene. Videre angir planene hvordan overvåkingen skal skje, med ressurs- og ansvarsmessig forankring. Miljømålene vil ha betydning for hvordan man skal forholde seg til nye inngrep ny aktivitet og/eller endringer i arealbruk knyttet til vann i perioden frem til neste plan.

Vannforvaltningsplanene vedtas av fylkestingene som regionale planer etter plan- og bygningsloven, etter at de har vært på høring, og skal deretter godkjennes av Kongen i statsråd. Planene skal legges til grunn for fylkeskommunenes virksomhet, og være retningsgivende for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionene. I tillegg vil planene være retningsgivende for sektormyndighetenes beslutninger i enkeltsaker. Avvik fra planene må begrunnes ved rullering.

Forvaltningsplanene med tilhørende tiltaksprogrammer og overvåkingsprogrammer skal rapporteres til ESA, og framdrift i gjennomføring av tiltak skal rapporteres midtveis i planperioden.

Nasjonal koordinering og gjennomføring av direktivet

Nasjonalt ledes oppfølgingen av vannforskriften av en departementsgruppe der representanter for de ni mest berørte departementene deltar, med Miljøverndepartementet som koordinator. Direktoratene og etatene under de berørte departementene har sentrale oppgaver i gjennomføring av direktivet, og en direktoratsgruppe ledet av Miljødirektoratet veileder og følger opp de regionale vannregionmyndighetene i deres arbeid. En nasjonal referansegruppe knyttet til direktoratsgruppen sikrer medvirkning for bransje- og interesseorganisasjoner.

Miljødirektoratet koordinerer også norsk deltakelse i det løpende europeiske samarbeidet om direktivet, der det deles erfaringer og utvikles felles forståelse og verktøy.

Regional gjennomføring av direktivet

På regionalt nivå ledes arbeidet med gjennomføring av vanddirektivet av vannregion-myndigheten. Dette er den fylkeskommunen som er tillagt ansvaret for å lede prosessen i vedkommende vannregion. Arbeidet skjer i nært samarbeid med vannregionutvalget i regionen som består av fylkeskommuner, kommuner og berørte myndigheter på regionalt nivå. I tillegg er det knyttet en regional referansegruppe til vannregionutvalget, der bransje- og interesseorganisasjoner regionalt deltar.

Interkommunale vannområder

Innenfor vannregionen er det opprettet interkommunale vannområder, som sikrer lokal forankring, innhenting av lokal

og erfaringsbasert kunnskap, og lokal medvirkning. Arbeidet i vannområdene er viktig for å sikre involvering av kommunen som er en viktig sektormyndighet på bl.a. vann, avløp og arealbruk, og arbeidet i vannområdene er et viktig underlagsmateriale for planarbeidet på regionalt nivå. I de fleste vannområdene er det ansatt prosjektledere i spleiselag mellom statlige og kommunale midler.

En læringsøvelse med planarbeid i 29 utvalgte vannområder ble gjennomført 2007-2009, og disse planene gjennomføres nå. For tiden pågår det første fullstendige planarbeidet, som skal resultere i at utkast til regionale vannforvaltningsplaner og tiltaksprogrammer skal sendes på høring 1. juli 2014. Planene skal være vedtatt i fylkestingene våren 2015, og godkjent ved Kongelig resolusjon innen utgangen av 2015. Iverksettingen skjer fra 2016 til 2021, da planene skal erstattes av reviderte planer.

INTERNETT:

www.vannportalen.no
Forvaltningsplanveilederen
<http://www.vannportalen.no/enkel.aspx?m=63966>

KONTAKT

Helge Lorentzen
e-post: hl@kld.dep.no
Naturforvaltningsavdelingen
Klima- og miljødepartementet

Tor Simon Pedersen
e-post: tsp@kld.dep.no
Naturforvaltningsavdelingen
Klima- og miljødepartementet

Regionale planer for prioriterte fjellområder

Det er blitt utarbeidet fylkesdelplaner for en langsiktig og helhetlig strategi for forvaltning av prioriterte fjellområder som er spesielt viktige for villreinens framtid i Norge; de nasjonale villreinområdene. Departementet ga en overordnet beskrivelse av hva planene skulle inneholde og hvordan arealene skulle avgrensnes.

Planarbeidet skulle fastsette tre soner:

- Nasjonale villreinområder (en naturfaglig begrunnet avgrensning av villreinens leveområde, avveiet mot andre samfunnsinteresser)
- Randområdet (der utbygging, ferdsel og annen aktivitet vil kunne påvirke leveområdet direkte). Dette er i enkelte planer omtalt som buffersone.
- Bygdenære områder (der direkte påvirkning av villreinen er mindre framtreddende)

Departementet har i perioden 2007-2011 gitt tilskudd til hvert planarbeid, avhengig av kompleksitet og omfang. I tillegg er det gjennomført utredninger som har overføringsverdi for flere fylkeskommuner. Temaer var blant annet bruk av handlingsprogrammet for næringsutvikling og lokal utvikling, kartlegging av kulturminner, villrein og reiseliv, landskapsanalyser, informasjon og systematisk publisering av opparbeidet kunnskap.

Departementet har startet opp en ekstern evaluering av dette planarbeidet. Basert på foreløpige resultater fra evalueringen og departementets egne erfaringer fra prosessene, kan noen generelle erfaringer trekkes fram:

- Det er viktig at nasjonal politikk formidles tidlig og tydelig inn i planprosessen, slik at prosessen baseres på

de rette premissene. Det må derfor legges til rette for at fylkesmannen involveres tidligst mulig i prosessen og at de deltar aktivt underveis. Både fylkeskommunen som prosessleder og fylkesmannen har ansvar for at dette skjer.

- Det er en stor utfordring når motstridende interesser skal veies opp mot hverandre. De regionale planprosessene må vektlegge denne form for avveining. En balansert fordeling av fordeler og ulemper vil gjøre det lettere å få til en bred forankring av planen.
- Det er usikkerhet på regionalt nivå om hvilke utredninger som må gjøres for å tilfredsstille kravene til konsekvensutredning og i naturmangfoldsloven. Det er nødvendig å avklare hva som skal utredes på regionalt nivå og hva som skal tas seinere i forbindelse med kommunale planer.
- Det er viktig å etablere en felles og omforent virkelighetsforståelse tidlig i planprosessen for alle dem som skal delta. Dette gir et godt utgangspunkt og reduserer farene for omkamper underveis.
- Oppfølging av de regionale planene har vist seg å være en utfordring. For det første har arbeidet med handlingsprogrammet i mange tilfeller først startet opp etter at planarbeidet er ferdig. For det andre er det ikke noe

naturlig organ til å følge opp regionale planer på tvers av fylkesgrenser. Det er en utfordring å skulle benytte allerede eksisterende arenaer – som alle er etablert med delvis andre hensikter. Oppfølgingen må sees i sammenheng med fylkeskommunenes egne organer og andre aktuelle arenaer, som for eksempel forvaltnings- og nasjonalparkstyrer.

- Det er også en utfordring å få til god oppfølging av de regionale planer i kommunale planer. Det gjelder både handlingsprogram og arealkartene.

INTERNETT:

www.villrein.no

www.regjeringen.no/villrein

KONTAKT

Kristin Nordli

e-post: kno@kmd.dep.no

Kommunal- og arealseksjonen
Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Terje Kaldager

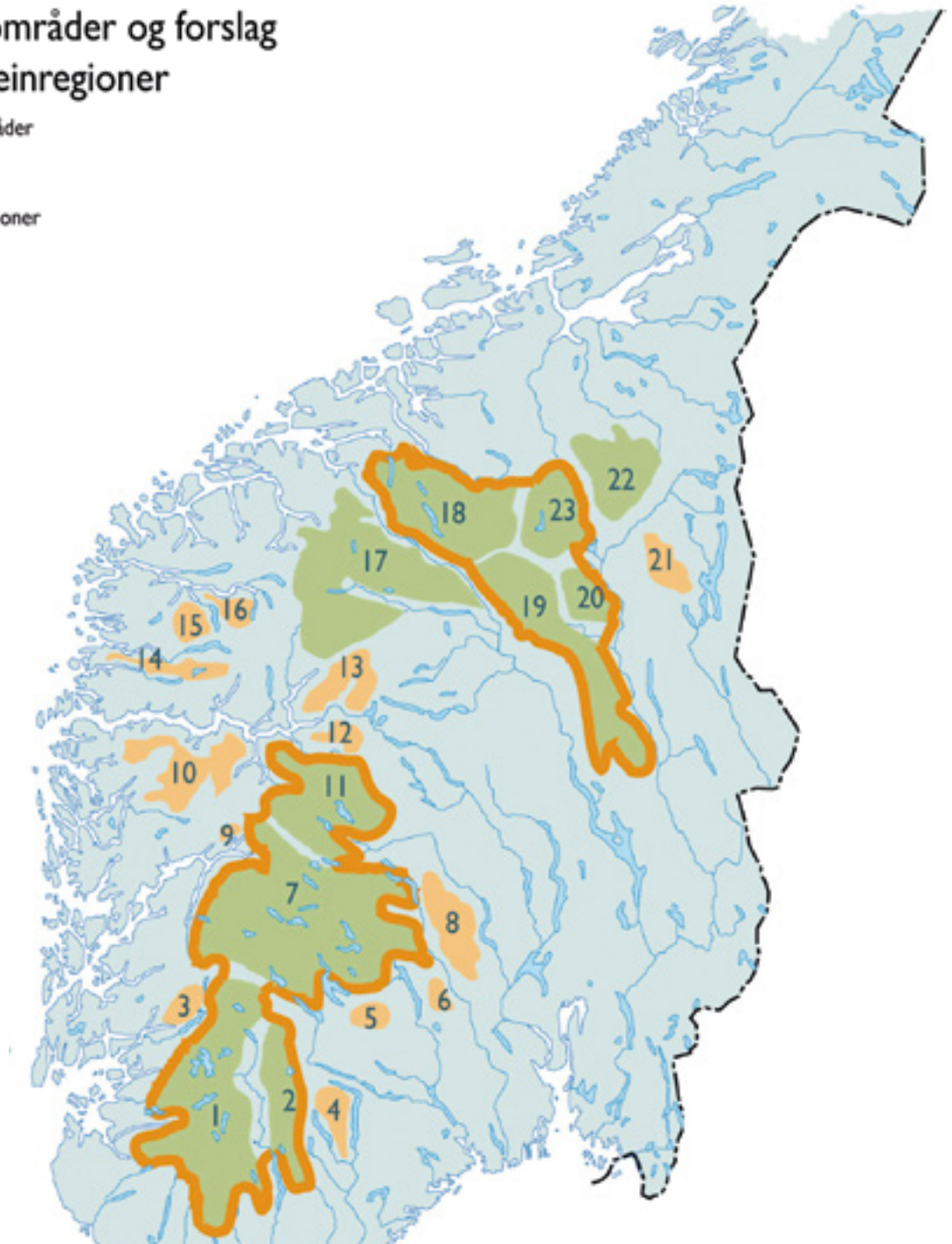
e-post: tka@kmd.dep.no

Miljø- og samfunnsseksjonen
Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Nasjonale villreinområder og forslag til europeiske villreinregioner

- Nasjonale villreinområder
- Andre villreinområder
- Europeiske villreinregioner

- 1 Setesdal Ryfylke
- 2 Setesdal Austhei
- 3 Skaulen Etnefjell
- 4 Våmur - Roan
- 5 Brattefjell - Vindeggen
- 6 Blefjell
- 7 Hardangervidda
- 8 Norefjell - Reinsjøfjell
- 9 Oksenhalvøya
- 10 Fjellheimen
- 11 Nordfjella
- 12 Lærdal - Årdal
- 13 Vest - Jotunheimen
- 14 Sunnfjord
- 15 Førdefjella
- 16 Svartebotnen
- 17 Ottadalsområdet
- 18 Snøhetta
- 19 Rondane
- 20 Sølknkletten
- 21 Tolga Østfjell
- 22 Forollhogna
- 23 Knutshø

Planområde	Deltagende fylkeskommuner	Antall kommuner
Hardangervidda	Buskerud, Telemark, Hordaland	9
Rondane/Sølknkletten	Hedmark, Oppland	15
Heiplanen	Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Telemark, Hordaland	13
Nordfjella	Buskerud, Hordaland, Sogn og Fjordane	7
Forollhogna	Hedmark, Sør-Trøndelag	7
Dovrefjell	Oppland, Møre og Romsdal, Hedmark, Sør-Trøndelag	10
Ottadalen	Oppland, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane	11

Nytt fra landskapsarbeidet

Den europeiske landskapskonvensjonen er den første internasjonale avtalen som er opptatt av alle dimensjoner av europeiske landskap. Formålet med konvensjonen er å verne, forvalte og planlegge landskap, og organisere europeisk samarbeid på disse områdene.

Konvensjonen representerer både et samlet verdisyn og en metode for å håndtere endringer i landskapet.

Landskapskonvensjonen håndterer alt landskap uavhengig av lovverk, og har fokus på kvalitet, kunnskapsbaserte beslutninger, medvirkning og åpen demokratisk planlegging, der alle interesser kommer til orde.

Landskapskonvensjonen legger stor vekt på folks rett til innsikt i prosesser som kan endre landskapet, og til å kunne påvirke dem. Dermed er planlegging etter plan- og bygningsloven med dens krav til prosesser og samordning av ulike sektorhensyn, et meget egnet verktøy for å ivareta landskapet som en helhet og oppfylle Landskapskonvensjonens forutsetninger. Det er behov for verktøy for kartlegging samt gode analyse og visualiseringsverktøy for å kunne vurdere landskapsvirkninger. For å møte dette er det blitt utført to prosjekter:

Landskapsanalyse i kommuneplan

På oppdrag fra Miljøverndepartementet

utarbeidet Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren veilederen "Metode for landskapsanalyse i kommuneplan". Den presenterer en metode beregnet på kommuner som ønsker å utarbeide en landskapsanalyse. Det gis også en beskrivelse av hvordan konsekvenser av arealbruksendringer i kommuneplanens arealdel kan vurderes med grunnlag i landskapsanalysen.

For at ovennevnte veileder skal bli et mest mulig nyttig verktøy for kommunene Lyngen og Nordreisa, i samarbeid med konsulentfirmaene Miljøfaglig Utredning AS og 70°N arkitektur samt regionale myndigheter. I begge de valgte kommunene har prosjektet også vært forankret i pågående kommuneplanprosesser. Ved utprøvingen har viktige elementer vært muligheter for å

forenkle arbeidet med å kartlegge og verdisetze landskapet i kommunen.

Det har også vært av stor betydning at medvirkningsaspektet er ivaretatt i prosessen, noe som også er ett viktig element ved Den Europeiske Landskapskonvensjonen.

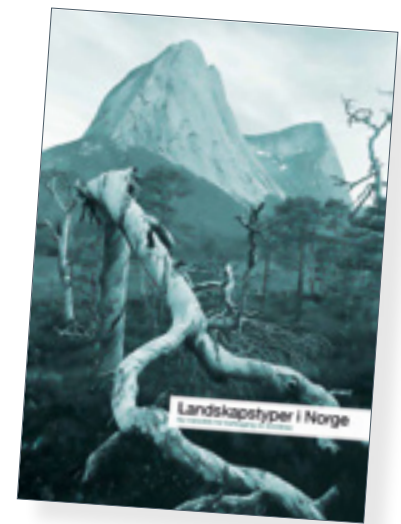
Landskapstypeinndeling for Norge

Det er et økende behov for detaljert informasjon om landskapsdata til bruk i både lokal og regional forvaltning og planlegging.

For å imøtekomme forvaltningens behov for en landskapstypeinndeling, skal landskapstypeinndelingen i Naturtyper i Norge (NiN) videreutvikles til en typeinndeling som egner seg for kartlegging i målestokk i 1:50 000; den målestokken landskapskartlegging oftest gjøres på i Norge.

Et prosjekt som er gjennomført i Nordland har hatt som mål å systematisere

kunnskap om landskapsvariasjon. Denne systematiserte kunnskapen er lagt til grunn for å utarbeide en inndeling i landskapstyper i Nordland. Arbeidet er utført i regi av Nordland fylkeskommune, Artsdatabanken, Miljøverndepartementet og Miljødirektoratet i samarbeid med Norsk Institutt for naturforskning (NINA), Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU), Miljøfaglig utredning, Aurland Naturverkstad og Asplan Viak.

Den første delen av arbeidet med en ny landskapstypeinndeling ble gjennomført i 2011-2013, og har bestått i å samle inn informasjon om landskapsvariasjonen i Nordland fylke. Med utgangspunkt i dette datamaterialet er det utarbeidet et første utkast til landskapstypeinndeling for Nordland der det er laget et kart for fylket i målestokk 1:50 000 som viser inndeling i hovedtyper og grunntyper av landskap. Videre utvikling av landskapstypeinndelingen til en inndeling som

omfatter hele Norge, forutsetter supplering med data fra resten av landet og nye analyser.

21. november 2013 inviterte Artsdatabanken, Miljødirektoratet, Miljøverndepartementet og Nordland fylkeskommune til et fagseminar der utkastet til ny metodikk for landskapstypeinndelingen ble lagt fram, og mulige bruksområder for landskapskartlegging og planene for en nasjonal kartlegging ble drøftet.

INTERNETT:

<http://www.regjeringen.no/landskapskonvensjonen>

KONTAKT

Liv Kirstine Mortensen
e-post: lkm@kmd.dep.no
 Kommunal- og arealseksjonen
 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kristin Nordli
e-post: kno@kmd.dep.no
 Kommunal- og arealseksjonen
 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Ina Rognerud
e-post: iro@kmd.dep.no
 Miljø- og samfunnsseksjonen
 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Byggeregler på ett sted

Direktoratet for byggkvalitet (DIBK) har samlet alle relevante regler, veiledninger og hjelpemidler til bygningsregelverket i plan- og bygningsloven på et nettsted.

Her finner du forskriftene til bygningsdelen av plan- og bygningsloven med veiledninger. Lenker til loven, rundskriv, temaveiledninger, søknadshjelp og blanketter, finnes også på nettsiden. Regelverk og relevante EU-regler, eldre regelverk, rundskriv og veiledninger, finner du under fanen for regler.

Trenger du mer hjelp?

Direktoratet for byggkvalitet kan hjelpe deg med fortolkning av regelverket men vurderer ikke konkrete byggesaker eller løsninger.

Byggeregler på ett sted oppdateres to ganger årlig (april og oktober) og ved regelendringer eller særskilt behov.

INTERNETT

byggeregler.dibk.no

KONTAKT

sil@dibk.no
DIBK

Veileder fra bransjen

“Planlegging og gjennomføring av reguleringsplaner”

Veilederen “Planlegging, vern og utbygging - En introduksjon til plan- og bygningsloven” ble gitt ut første gang i 2006. I forbindelse med ny plan- og bygningslov ble en revidert versjon publisert i 2011.

Denne veilederen er nå blitt supplert med veilederen “Planlegging og gjennomføring av reguleringsplaner”.

Bak heftet står en bred ressursgruppe med stor faglig tyngde. Norsk Eiendom, og Asplan Viak AS har stått for det redaksjonelle arbeidet og publiseringen.

Papirutgaven kan bestilles fra firma-post@fn1.no og sandvika@asplanviak.no. Veilederne kan lastes ned fra nettsiden www.pblintro.no.

Hent inspirasjon til universell utforming fra fylker og kommuner

Forsvarsanlegget i Kristiansand skulle slå tilbake fiendtlige styrker, i dag er det kajakkpadlere og badeturister som trefes her. Studenter i Molde konkurrerer om å finne gode løsninger på hverdagsproblemer for personer med nedsatt funksjonsevne. På Raufoss oppdaget de for sent at også bevegelsehemmede kan ha glede av stupetårn.

Dette er noen av erfaringene som er samlet i en ny rapport om universell utforming. Kommuner, fylker, etater, organisasjoner og samarbeidspartnere deler av sine erfaringer. I rapporten kan du lese om planlegging, transportsystemer, friluftsområder, bygg, uteområder, eiendomsforvaltning, innkjøp og IKT.

Rapportens bakgrunn er at 88 kommuner og 17 fylker har fra 2009 deltatt i Nasjonalt utviklingsprosjekt for universell utforming i fylker og kommuner. Arbeidet er ett av tiltakene i Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009-2013.

INTERNETT

Versjon å bla i
http://uu-k1.no/?page_id=1404
Nedlastbar PDF versjon (12,3 mb)

http://uu-k1.no/wp-content/uploads/2013/11/Uu_sluttrapport_okt_2013.pdf

Papirversjon kan bestilles fra
bestilling@miljodir.no

KONTAKT

Einar Lund
e-post: elu@kmd.dep.no
Planavdelingen
Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Verktøy for lokal miljøkommunikasjon

-Å informere er ikke det samme som å kommunisere

-Si det høyt, og si det ofte

- Vi må bli bedre til å dele gode eksempler, og vi må fortelle hverandre hva som virker, og hva som ikke virker. De gode historiene må fortelles om og om igjen, og vi må få flere til å fortelle dem.

Dette utsagnet kom fra generalsekretær i Nordisk ministerråd Dagfinn Høybråten under avslutningen av den nordiske bærekraftkonferansen "Medskapandets kunst" som ble arrangert i Umeå 18.-19. september 2013. (<http://www.medskapande2013.se>)

Hovedtemaet på konferansen var hvordan de nordiske landene kan videreutvikle sitt arbeid med bærekraftig utvikling.

Under konferansen ble en del myter om bærekraftig utvikling og kommunikasjon avlivet. Et eksempel på en slik myte er at mer informasjon leder til mer bærekraftig atferd. Det er ikke tilfellet. For å oppnå noe med hensyn til bærekraftig atferd gjennom informasjon, er det avgjørende at befolkningen kjenner seg igjen i det som blir formidlet. Mottakerne må oppleve informasjonen som relevant og pålitelig for dem selv for at den skal ha noen effekt. Miljøkommunikasjon lokalt kan gå ut på å formidle historier om miljøet og et godt liv. Historiene må formidles om og om igjen og til ulike målgrupper.

Mangelfulle rutiner for arbeid med miljø- og klimakommunikasjon lokalt

Få kommuner formidler sin kunnskap om kommunens miljøtilstand. De gir ikke svar på spørsmål som: Hvilke miljøutfordringer har kommunen? Hvordan er luftkvaliteten i kommunen? Hvor mange turløyper og vernede naturområder har kommunen, og hvor finnes de? Er det noen spesielle naturtyper som bare finnes i den aktuelle kommunen? Hva med kulturminnene? Hva betyr kommunens arbeid med klima, og hvordan kan innbyggerne få vite noe om dette arbeidet? Hvilke tiltak har kommunen iverksatt?

Temaene innenfor områdene miljø og klima er like mange som innfallsvinklene. Hovedinntrykket er imidlertid at mange kommuner mangler både systemer og rutiner for arbeid med miljø- og klima-

kommunikasjon. Ifølge miljøinformasjonsloven har kommunene plikt til å ha kunnskap om miljøforhold knyttet til sine ansvarsområder. Hvem som helst har også rett til å be om slik miljøinformasjon (miljøinformasjonsloven § 10). Undersøkelser om kommunenes arbeid med miljøinformasjon viser at kommunens informasjon på området ofte er både mangelfull og vanskelig tilgjengelig. Kommunene bruker dessuten i liten grad sosiale medier i forbindelse med miljøkommunikasjon.

Miljørårshjulet i Fredrikstad

Det finnes imidlertid gode eksempler når det gjelder lokal miljøkommunikasjon, og de gode eksemplene kan adopteres av andre og tilpasses etter lokale forhold. Flere kommuner følger det såkalte miljøårshjulet i sitt arbeid med miljøkom-

Plannytt nummer 2/12 hadde en artikkel om prosessen knyttet til hva som skulle skje med verktøyene som ble utviklet i det nasjonale programmet "Livskraftige kommuner", etter at programmet var avsluttet. Basert på innspill fra utvalgte høringsinstanser ble det konkludert med at nasjonale publiseringsløsninger og verktøy utenfor kommunenes egne informasjonskanaler er lite egnet. Kommunenes arbeid på området må sees i sammenheng med deres øvrige informasjonsarbeid. Verktøyene som ble utviklet i "Livskraftige kommuner", ble derfor lagt ned 1. september 2013. Departementet har informert de berørte kommunene og fylkesmennene om nedleggelsen i et eget brev.

Miljøkommunikasjon skal være morsomt, meningsfylt og mulig. Slik kommunikasjon handler om å formidle de gode historiene og hva som kjennetegner dem. Høsten 2013 ble det gjennomført det fem regionale arbeidsverksteder i miljøkommunikasjon for kommuner. Målgruppen var miljøfagpersoner og kommunikasjonsrådgivere. I etterkant av arbeidsverkstedene ble det utgitt et inspirasjonshefte med gode eksempler på lokalt miljøkommunikasjonsarbeid. Inspirasjonsheftet inneholder også sjekklister og tips, og det kan lastes ned fra nettstedet <http://www.miljokommunikasjon.no>. Det er også opprettet en side på Facebook "Miljøkommunikasjon i kommunene".

munikasjon, blant andre Fredrikstad kommune. Miljøårshjulet består av et knippe gode aktiviteter som setter søkelyset på handlingsalternativer gjennom å bygge kunnskap og vise muligheter for gode miljøhandlinger. Gjennom årshjulet markerer kommunene ulike miljødager ved å oppfordre innbyggerne til å delta på arrangementer som Earth Hour, Verdens miljødag, Mobilitetsuken, som fokuserer på transport, og Garasjesalgdagen, som legger til rette for gjenbruk. Kommunene lager arrangementer som det er lett å delta på sammen med andre. Dette er gode eksempler som andre kommuner også kan benytte, forteller miljørådgiver i Fredrikstad kommune Grete Rasmussen.

Ordførere kan utfordre hverandre

Den årlige kampanjen Earth Hour, hvor hele verden slukker lyset i én time for klimaet, er et spennende eksempel på lokal miljøkommunikasjon. Mange kommuner bruker sosiale medier som Facebook for å motivere sine innbyggere til å delta i kampanjen, og mange kommuner bruker kampanjen til å konkurrere med nabokommunene. Innbyggerne involveres, og mange steder er deltakelsen stor og engasjementet høyt, særlig hvis ordførerne i to nabokommuner utfordrer hverandre og inviterer til konkurranse.

Kommuniser mer!

Folk bor og lever i kommunen. For at innbyggerne skal føle at de har det godt i kommunen, og for at kommunen skal

oppnå et felles engasjement blant innbyggerne, er lokalt miljø med lokal natur viktig. I den forbindelse kreves det imidlertid at noen forteller innbyggerne hvordan det står til med miljøet i den aktuelle kommunen. Og hvis det ikke står så bra til med for eksempel støy og støv fra trafikken, så er det viktig å fortelle om det også! I 2014 burde det ikke være slik at innbyggerne i mange kommuner blir nødt til å laste ned en vanskelig tilgjengelig og avansert faglig PDF-fil for å få kunnskap om det lokale klimaarbeidet.

God miljøkommunikasjon er ofte et resultat av godt samarbeid mellom ulike disipliner. Innenfor kommunen er det viktig at miljøansvarlig (som er ekspert innenfor sine fag) og kommunikator (som forutsettes å være ekspert på kommunikasjon) samarbeider godt.

KONTAKT

Espen Koksvik
e-post: eko@kmd.dep.no
 Miljø- og samfunnsseksjonen
 Kommunal- og
 moderniseringsdepartementet

Mona Nilsen
e-post: mona@miljokom.no

FOTO: BENT OLAV OLSEN

Fra arrangementet "Verdens miljødag" i Fredrikstad kommune.

Revisjon av regelverket om konsekvensutredninger

Ny ansvarsfordeling mellom departementene innebærer at det utarbeides to forskrifter om konsekvensutredninger. Kommunal- og moderniseringsdepartementet er ansvarlig for regelverket om planer. Bakgrunnen for revisjonen er manglende samsvar mellom relevante EU-direktiver og gjeldende forskrift, tilpasning til nye regler og behov for forenklinger.

Det har over lengre tid vært dialog med EFTAs overvågingsorgan ESA om forholdet mellom det norske regelverket om konsekvensutredninger og gjeldende EU-rett på området. ESA har konkludert med at det er mangler i gjeldende forskrift sett i lys av de to relevante EU-direktivene innenfor temaet.

I tillegg til å tilpasse det norske regelverket til EU-direktivene, foreslås enkelte endringer i forskriften for planer for å legge til rette for mer fleksible og effektive utredningsbestemmelser.

Flere tidligere revideringer

Gjeldende *forskrift om konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven* (KU-forskriften) er en del av plan- og bygningsloven. Det er et felles regelverk for konsekvensutredninger som omfatter ulike typer regionale og kommunale planer og alle større arealbruksendringer og utbyggingssaker. Formålet med bestemmelsene er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelsen av, og ved stiltingen til, planer og tiltak.

Siden de første bestemmelsene om konsekvensutredninger ble vedtatt i 1990 er det utarbeidet en rekke konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven og innenfor tiltakstyper som vei- og jernbane, masse- og mineraluttak, industri- og næring og energi. Regelverket er revidert flere ganger, og dagens forskrift er fra 2009.

Ny ansvarsdeling

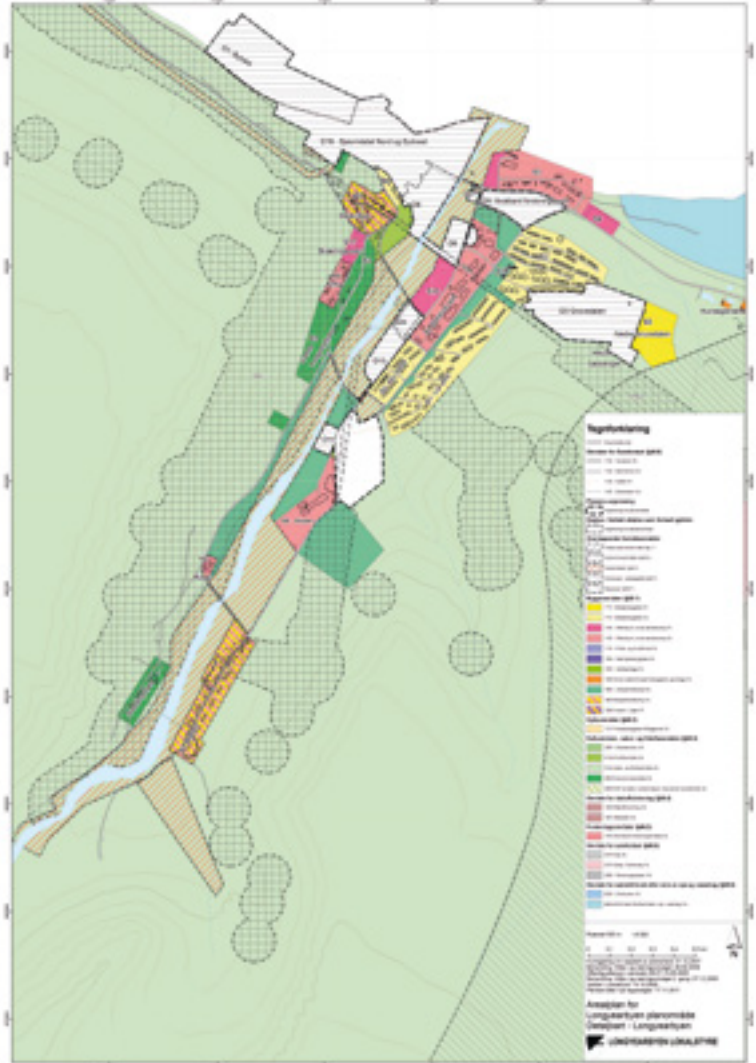
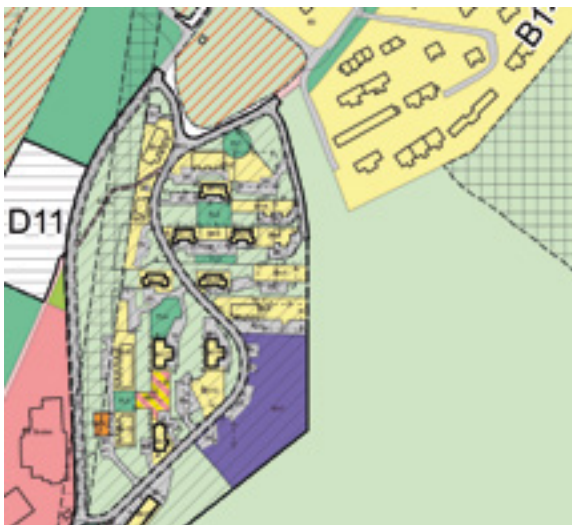
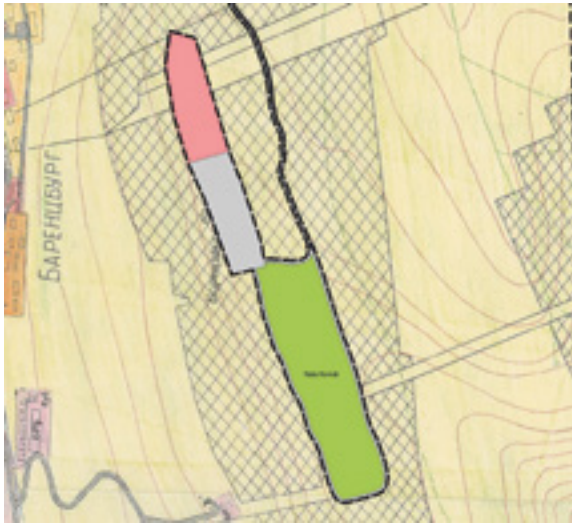
Kommunal- og moderniseringsdepartementet har ansvar for regelverket om konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven. Klima- og miljødepartementet (KLD) er ansvarlig for regelverket etter plan- og bygningsloven kapittel 14 om tiltak og planer etter annet lovverk.

KONTAKT

Ina Rognerud
e-post: iro@kmd.dep.no
Miljø- og samfunnsseksjonen
Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Arealplaner etter svalbardmiljøloven har til nå blitt laget slik det har passet den enkelte forslagstiller. Utgangspunkt for utarbeidelse av standard og spesifisering for Svalbard har vært plan- og bygningsloven, men siden det bare er et plannivå på Svalbard og litt andre formål og hensynsbehov blir det noen forskjeller mellom planer på fastlandet og på Svalbard. Formålet med en spesifisering for arealplaner på Svalbard er å gi detaljert informasjon om hvordan digitale planer på Svalbard skal utveksles og benyttes digitalt.

Spesifisering for Svalbard-plan knytter seg til arealplaner utarbeidet i henhold til svalbardmiljøloven i planområdene som er definert i forskrift om konsekvensutredninger og avgrensning av plan-

områdene på Svalbard av 28. juni 2001 nr. 650 § 1.

Planområdene er knyttet til de seks bosettingene eller gruveområdene:

- Longyearbyen
- Sveagruva
- Ny-Ålesund
- Barentsburg
- Pyramiden
- Colesbukta

Bruken av spesifiseringen er en forutsetning for at utveksling av plandata kan gjennomføres som ledd i at Svalbard kan bli en part i Norge digitaltsamarbeidet.

Norge digitalt er et bredt samarbeid mel-

lom virksomheter som har ansvar for å fremskaffe stedfestet informasjon og/eller som er store brukere av slik informasjon. Norge digitaltsamarbeidet har sin forankring i

Stortingsmelding nr. 30 (2002 - 2003), «Norge digitalt» – et felles fundament for verdiskaping.

KONTAKT

Hilde Johansen Bakken
 e-post: hjb@kmd.dep.no
 Kart- og planlovseksjonen
 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

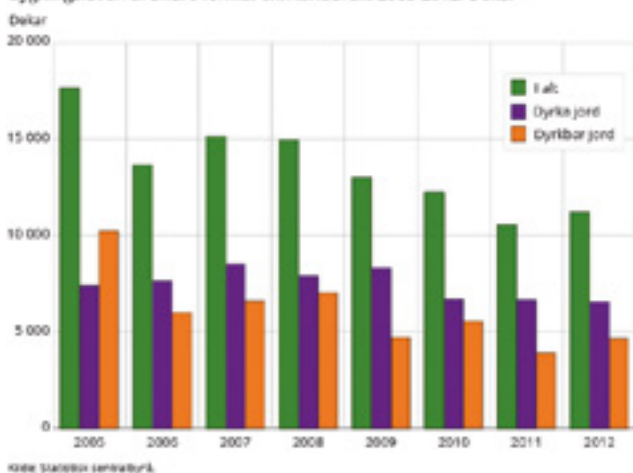
INTERNETT

Spesifiseringen ligger på:
www.regjeringen.no/kartforskriften

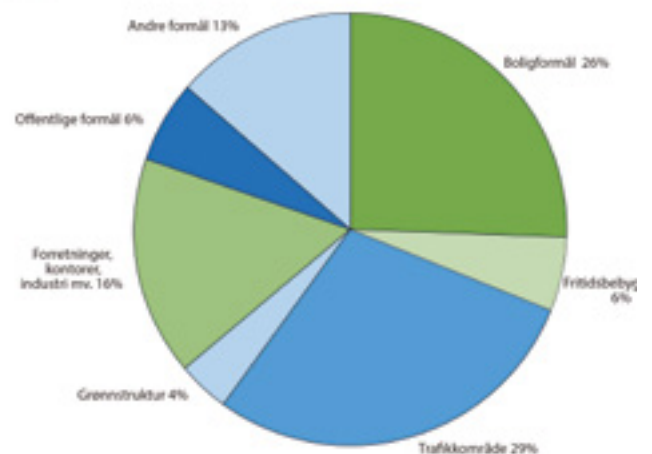
Arealstatistikk

Statistisk sentralbyrå (SSB) lager statistikk over arealbruk fordelt på mange tema. I det følgende presenteres et lite utvalg av tall for arealbruk, byggeaktivitet og planlegging.

Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord, etter jordloven og etter plan- og bygningsloven til andre formål enn landbruk, 2005-2012. Dekar

Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord til andre formål enn landbruk, 2012. Prosent

Jordvern

Omdisponering av dyrkbar jord etter jordloven og plan- og bygningsloven og hvilken arealbruk det blir omdisponert til.

Kommunal forvaltning av landbruksarealer i 2012 (SSB)

<http://ssb.no/jord-skog-jakt-og-fiskeri/statistikker/kofola/aar/2013-06-18>

Byggeaktivitet

Byggeaktiviteten vises som byggeareal

i kvadratmeter bruksareal basert på byggetillatelser og igangsettelsestillatelse for antall boliger fordelt på bygningstyper som næringsbygg, fritidseiendommer osv.

<http://ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/statistikker/byggeareal>

Fysisk planlegging

Statistikk med omtale av innsigelser og tilsyn i byggesaker, byggetillatelser og dispensasjoner for nye bygg i landbruks-, natur- og friluftsområder,

bygging langs vassdrag og saksbehandlingstid for reguleringsplaner.

<http://ssb.no/natur-og-miljo/statistikker/fysplan>

Byggeaktivitet i strandsonen ved sjøen og langs vassdrag

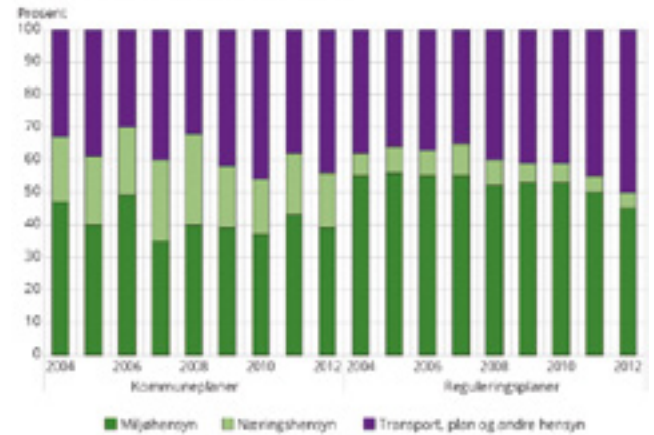
I 2011 fortsatte den fallende tendensen for byggeaktiviteten i strandsonen fra 2006, etter en oppgang i 2009. Den økende trenden i antall søknader om dispensasjon for nye bygninger i strandsonen siden 2006 snudde i 2011, men

Figur 1. Antall igangsatte boliger. Sesongjustert og trend

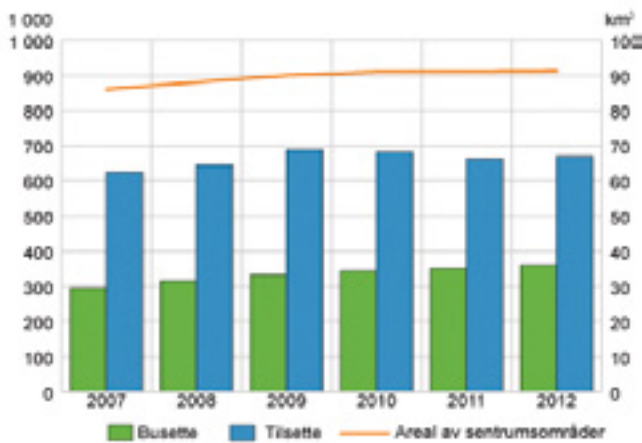
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 1. Innsigelser fra myndighetene til kommunale planer. Prosentvis fordeling av innsigelsesgrunn, 2004-2012

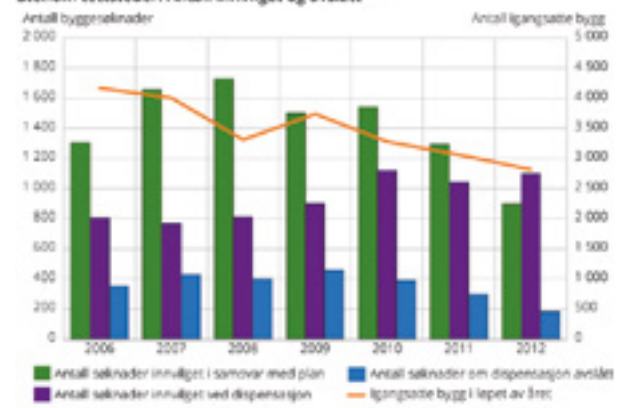

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Areal, tilsette og busette i sentrumssoner. 2007-2012

Figur 1. Søknader om nye bygninger i 100-metersbelte langs sjø (saltvann) utenom tettsteder. Antall innvilget og avslått^{1, 2}

¹ Fra 2009 gjelder dispensasjonene kun bygg i 2001 og 2002 gulettet alle dispensasjoner.
² Nye bygninger i sentrum med plan for å år rapportert før 2005.
 Kilde: Statistisk sentralbyrå.

andelen innvilgede søknader har økt. Bygging i strandsonen (SSB)

<http://www.ssb.no/natur-og-miljo/statistikker/arealsentrum>

Befolkning og areal i tettsteder og sentrumsområder

Kart med avgrensning av sentrumssoner kan sees her:

Nær fire millioner av landets fem millioner innbyggere bodde per 1. januar 2012 i tettsteder. Om lag 90 prosent av landets befolkningsvekst i 2011 kom i tettstedene.

<http://kart.ssb.no/default.aspx?gui=1&lang=2>

<http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/befteft>

KONTAKT

Jørn Kristian Undelstvedt
E-post: jorn.kristian.undelstvedt@ssb.no
 Statistisk sentralbyrå

Mari Olea Lie
E-post: mol@kmd.dep.no
 Kart og planlovseksjonen
 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Ivar Aanerød
E-post: iaa@kmd.dep.no
 Miljøverndepartementet
 Kart og planlovseksjonen
 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Intervju med miljødirektør Ellen Hambro

MILJØ- DIREKTORATETS FUNKSJONER

| miljøkunnskap
og formidling |
myndighetsut-
øvelse | styring
og veiledning av
regionalt og
kommunalt nivå |
faglig rådgiver |
internasjonalt
miljøarbeid |

MILJØDIREKTORATET HAR VIKTIGE OPPGAVER SOM SKAL BIDRA TIL Å NÅ MÅLENE PÅ DISSE OMRÅDENE:

- stabilt klima og styrket tilpasningsevne
- mangfoldige skoger
- storslåtte fjellandskap
- frodige våtmarker
- giftfritt miljø
- aktivt friluftsliv
- verdifulle kulturlandskap
- levende hav og kyst
- livskraftige elver og innsjøer
- avfall og gjenvinning
- ren luft og mindre støy

Plannytt: *Til å begynne med kan du fortelle litt om bakgrunn som utdannelse, tidligere jobber osv.*

Ellen Hambro: Jeg er utdannet jurist men har stort sett jobbet med andre ting. Har vært direktør i SFT/KLIF i 6 år før Miljødirektoratet ble opprettet. Før dette jobbet jeg 3 år som ekspedisjonssjef i Skog- og ressursavdelingen i Landbruksdepartementet og 14 år i den daværende Forurensningsavdelingen i Miljøverndepartementet.

Plannytt: *Nå noen måneder etter sammenslåingen av Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Klima- og forurensningsdirektoratet (KLIF) til Miljødirektoratet...hvordan har det gått og hva skjer fremover?*

Ellen Hambro: Miljødirektoratet har arvet porteføljen av arbeidsoppgaver fra to

store direktorat og har 700 ansatte. 350 av disse er i Oslo, 250 i Trondheim og 100 i Statens naturoppsyn spredt rundt omkring i landet.

Ellen Hambro: Det har gått bra men det var mye å organisere administrativt i forkant som for eksempel sammenslåing av IT systemer. Det har vært spennende, folk blir bedre kjent og jobber godt sammen. Og så er vi blitt veldig gode på videokonferanser og Lync. Administrative funksjoner er blitt slått sammen mens fagavdelingene foreløpig fortsetter å jobbe ved siden av hverandre. Vi er nå i oppstarten av en organisasjonsutviklingsprosess. I forbindelse med sammenslåingen ble det bestemt at vi ikke skal samlokaliseres og at det skal være like mange som før begge steder.

Plannytt: *To organisasjoner med forskjellige arbeidsområder er blitt slått sammen.*

Hvordan håndterer man eventuell faglig uenighet mellom for eksempel klassisk naturvern, landskapsverdier og satsing på fornybar energi med vindmøller og småkraftverk.

Ellen Hambro: DN og KLIF har arbeidet med litt ulike sider av miljøvernpolitikken men det er mer som samler enn som skiller og der er ingen stor uenighet. Vi snakker godt sammen og vil se ting i sammenheng.

Plannytt: *Gårsdagens utfordringer på natur- og miljøvernområdet var ofte synlige og hadde hadde konkrete løsninger med "rensedingser" og arts- eller områdevern. Store spørsmål som klimaforandringer og biologisk mangfold er mye mer kompliserte og er avhengig av organiseringen av samfunnet og vår livsstil. Hvordan løse slike utfordringer?*

Ellen Hambro: Interessen for miljøspørsmål i samfunnet går i bølgedaler og svart røyk ut av en pipe var lett å se, føle og forstå som et problem. Klimaforandringer er vanskeligere. Selv om vi har et komplisert budskap å komme med tror jeg at mange skjønner alvorligheten av problemet.

Det er viktig at vi klarer å formidle god og objektiv kunnskap om miljøtilstanden og miljøstatus.no på internett med tilhørende mobilapp er et eksempel på dette. Vi har også nylig utviklet et e-læringskurs om naturmangfoldloven. Portalen miljøkommune.no er et fantastisk bra verktøy som hjelper saksbehandlere i kommunene å løse oppgavene etter statlige krav og lovverk på en tilfredsstillende og effektiv måte.

Plannytt: *Hvilken betydning har areal-disponering for fagområdene til Miljødirektoratet?*

Ellen Hambro: Dette er selvsagt kjempeviktig. DN og KLIF jobbet mye med areal-spørsmål for eksempel når det gjelder luftkvalitet, støy, klima, klimatilpasning, tilrettelegging for friluftsliv; og villreinsens

leveområder og vandringsveier. Vi har fått beskjed om at arbeidet med arealplanlegging og veiledning om dette skal styrkes innen for Miljødirektoratets fagområder.

Plannytt: *Hvordan kan man gjennom planlegging etter plan- og bygningsloven best ivareta Miljødirektoratets forskjellige ansvarsområder?*

Ellen Hambro: Jeg vil her komme med et veldig godt eksempel. Jeg var i Fredrikstad på en befaring og orientering om byplanlegging, klima og klimatilpasning. Fortetting og kompakte byer og tettsteder løser mange problemer. Kortere avstander mellom skole, arbeidsplasser, boliger og servicetilbud og et kollektivsystem som løser transportbehovet gir reduserte utslipp og et enklere liv samtidig. Klima er viktig i hele arealplanarbeidet til Fredrikstad kommune. Og så må vi heller ikke glemme å tilrettelegge for friluftsliv og grønne lunger der folk bor. Dette gavner også naturmangfoldet.

Plannytt: *Hvordan sikre på en best mulig måte at statlige føringer får forståelse og blir fulgt opp lokalt samtidig som kompe-*

tansen er god nok til å løse oppgavene.

Ellen Hambro: Mitt inntrykk er at de fleste kommunene ønsker å følge opp statlige føringer på en god måte. Fredrikstad fra forrige spørsmål var inspirerende. Jeg har tro på interkommunalt samarbeid om planlegging og at noen kommuner samarbeider gjennom felles plankontor. Staten kan ikke bare kritisere kommunene men også tilrettelegge for at oppgavene kan løses på en god måte gjennom veiledninger og nettløsninger som for eksempel miljøkommune.no.

Plannytt: *Hvordan utnytte lokalkunnskap og engasjement?*

Ellen Hambro: Her vil jeg nevne friluftstrategien og den nye tilskuddsordningen for friluftsliv der man kan søke om midler til båndlegging av friluftsområder lokalt. I denne ordningen vil bynært friluftsliv bli vektlagt. Turmuligheter i nærmiljøet er også viktig i et folkehelseperspektiv. Jeg oppfordrer alle med interessante prosjekter å søke om midler fra ordningen.

Plannytt: *Takk for intervjuet!*

INTERNETT

www.miljodirektoratet.no
www.miljostatus.no
www.miljokommune.no

Nasjonal strategi for friluftsliv:
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/presensenter/pressemeldinger/2013/aktivt-friluftsliv.html?id=734343>

Omtale av flere av tilskuddsordningene knyttet til friluftsliv finnes i Miljødirektoratets elektroniske søknadssenter <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/>

Forsøk med samordning av statlige innsigelser til kommunale planer

I fjor høst startet et forsøk hvor fylkesmannen får ansvaret for å samordne innsigelser til kommunale planer på vegne av de statlige innsigelsesmyndighetene. Forsøket skal gjennomføres i Vestfold, Aust-Agder, Rogaland, Hordaland, Sør-Trøndelag og Nordland.

Formålet med forsøket er å få til en mer effektiv og målrettet behandling av plan saker og et bedre samarbeid mellom kommunene og statlige myndigheter. Det er også et mål at forsøket bidrar til å styrke kvalitet og gjennomføring av de kommunale arealplanene.

Forsøket innebærer at fylkesmannen får et samordningsansvar for høringsuttalelser og innsigelser fremmet av statlige myndigheter. Fylkesmannen skal motta

disse uttalelsene og foreta en samlet vurdering av dem. Fylkesmannen gir en samlet vurdering til kommunen og gis her muligheten til å avskjære innsigelser. Avskjæring vil være særlig aktuelt der en innsigelse ikke er tilstrekkelig begrunnet og ved motstridende innsigelser. Dersom fylkesmannen avskjærer en innsigelse, vil departementet ha adgang til å kalle inn planen.

Det er en viktig del av forsøket at fylkesmannen aktivt arbeider for å styrke samarbeidet mellom kommunene og innsigelsesmyndighetene tidlig i planprosessen, slik at uklarheter og uenigheter avklares så tidlig som mulig. Regionalt planforum blir en viktig møteplass, og planprosessen kan tilpasses de ulike planene slik at samarbeidet blir best mulig.

Det er forutsatt at forsøkene skjer innenfor felles overordnede rammer, men at den praktiske gjennomføringen tilpasses forholdene i hvert fylke. Sametinget, Riksantikvaren, fylkeskommunen og innsigelser fra berørte kommuner er ikke en del av dette forsøket.

Det arbeides med muligheten for en reform fra 2015.

KONTAKT

Bjørn Bugge

e-post: bbu@kmd.dep.no

Kommunal- og arealseksjonen

Planavdelingen

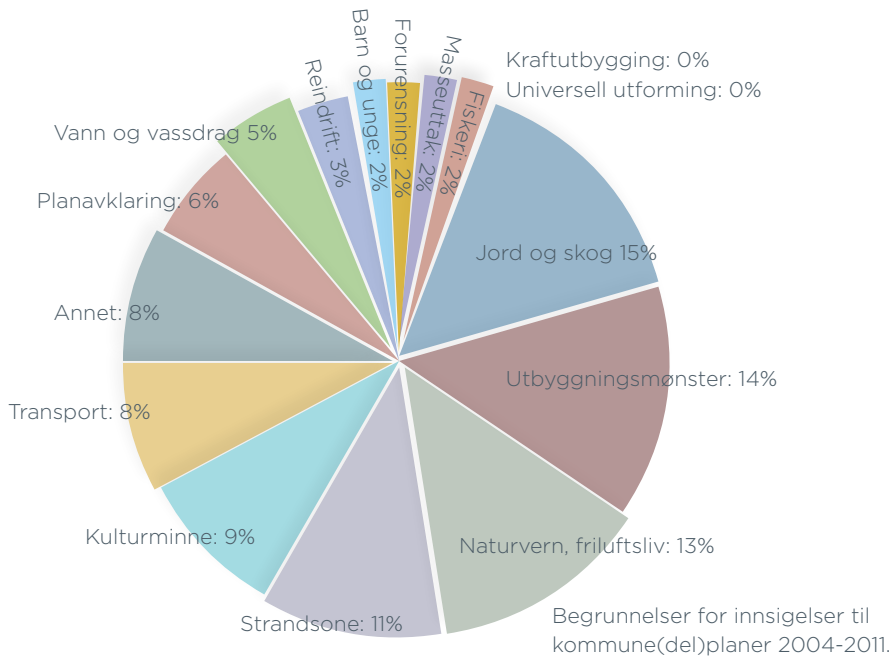
Kommunal- og

moderniseringsdepartementet

Innsigelse

Rapport om innsigelser fra NIBR

Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) har gått gjennom bruken av innsigelsesinstituttet.

NIBR har gått gjennom informasjon fra KOSTRA om innsigelser til kommunale planer etter plan- og bygningsloven og analysert tallene fra 2004-2011 i forhold til kommunale bakgrunnsvariabler. NIBR har også intervjuet ansatte i tre kommuner og en fylkeskommune om erfaringer med bruk av innsigelser i praksis.

Tallene viser blant annet at det er fylkesmannen og fylkeskommunen som står for de fleste innsigelsene. For kommune(del)planene ble 42 prosent av alle planer som ble sendt på høring, møtt med innsigelse fra fylkesmannen, mens det samme tallet er 21 prosent for fylkeskommunene.

Gjennom intervjuene er det kommet flere innspill til forbedringer av innsigelsesinstituttet, ikke minst for å redusere antallet innsigelser og sørge for å løse dem ras-

kere. Økt koordinering mellom regionale myndigheter vil både fjerne misforståelser og opplyse saken bedre, noe som i seg selv fjerner mange innsigelser. Dermed bidrar koordinering til at løsninger finnes på tvers av myndigheter, enten dette handler om at man unngår å fremme innsigelser som motsier hverandre, eller det handler om å bidra til gode planløsninger. Kommunal koordinering vil ha mange av de samme gevinstene, fordi kommunene også har mange sektorer som berører planleggingen.

Utvidet saksbehandlingskapasitet på regionalt nivå vil bedre muligheten til å være involvert i plansakene tidligere, og en konkretisering fra departementet om dette kravet om tidlig deltakelse i loven vil kunne føre til at dette skjer oftere. Dette vil dramatisk redusere antallet innsigelser.

Det å fremme en økt forståelse på politisk nivå i kommuner og fylker for hvorfor innsigelser fremmes, og hvordan de repre-

senterer vedtatt politikk, vil kunne bidra til at de lettere løses ved at kommuner (og fylkenes politikere) aksepterer grunnlaget for innsigelsene.

NIBR-rapport 2013:10
Innsigelser etter plan- og bygningsloven

Rapporten kan lastes ned herfra (pdf):
<http://www.nibr.no/filer/2013-10.pdf>

KONTAKT

Lise Cathrine Solbakken
Kommunal- og arealseksjonen
Planavdelingen
Kommunal- og
moderniseringsdepartementet
e-post: lcs@kmd.dep.no

Innsigelsessaker

Kommuneplan for Trondheim 2012-2024

Planen viderefører kommunens fortetningsstrategi og øker blant annet kravet til boligtetthet langs kollektivtraséer og i nye boligområder. Boligpotensialet er vesentlig større enn befolkningsprognosene tilsier.

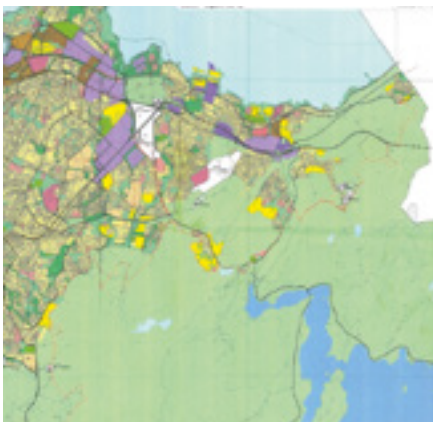
Fylkesmannens landbruksavdeling og miljøvern avdeling hadde innsigelse til 5 boligområder ut fra jordvern hensyn og på grunn av mangelfull kollektivdekning. Malvik kommune mente at den store tomtereserven og den store omdisponeringen av dyrka mark er i strid med Interkommunal plan for Trondheimsregionen (IKAP). IKAP-planen har retningslinjer om at befolkningsveksten i regionen skal fordeles relativt likt mellom kommunene og at

jordvern skal hensyntas ved kommunenes planlegging. Riksantikvaren hadde innsigelse til et mindre område på grunn av nasjonale kulturminneinteresser knyttet til General von Schmettows allé.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet godkjente boligområdene unntatt området inntil General von Schmettows allé. Departementet la vekt på at områdene ligger inntil eksisterende boligområder og at de har kollektivdekning. Departementet la også vekt på at kommunen har stor vekst og at den ønsker å ha en stor tomtereserve for å sikre tilstrekkelig boligbygging. Det er lokalpolitisk enighet om at områdene skal bygges ut. Området ved Schmettows allé ble ikke

godkjent fordi det vil redusere opplevelsesverdien av alleén og kulturlandskapet den inngår i.

Departementet la i sin avgjørelse vekt på at kommunen bør utnytte potensialet for fortetting og transformasjon innenfor eksisterende byggesone før de nye områdene bygges ut. Det ble også anbefalt en utbyggingsrekkefølge for områdene. Når det gjelder IKAP-planen påpekte departementet at revisjonen av denne planen er viktig for å vurdere framtidig utvikling i regionen. Det forutsettes at de store tomtereservene i kommuneplanen for Trondheim 2012-2024 legges til grunn i dette arbeidet.

Reguleringsplan for Ammerudveien 19-25, Oslo kommune

Reguleringsplanen åpner for høyere utnyttelse av en støyutsatt eiendom i Grorudalen. Området er regulert til kombinert formål bolig/forretning/institusjon/kontor/bevertning.

Statens vegvesen fremmet innsigelse til planen og påpekte at deler av den nye bebyggelsen ikke vil få en stille side. Siden Ammerud ikke er utpekt som et knutepunkt i kommuneplanens arealdel, mente vegvesenet at området ikke kan defineres som avvikssone for støy.

Reguleringsplanen ble godkjent. Departementet la vekt på at det er en nasjonal målsetting å fortette områder med god

kollektivdekning. Departementet mente videre at planen ivaretar hensynet til støy ved å stille krav om at nye leiligheter skal ha en stille side og at støynivået på uteoppholdsareal ikke skal overstige anbefalte grenseverdier i retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442). De delene av ny bebyggelse som ikke får en stille side, kan utnyttes til kontorformål. Departementet endret reguleringsbestemmelsene slik at kontorandelen kan økes.

Detaljregulering Vasstulan høyfjellsseter - avgjørelse i Nore og Uvdal kommune

Kommunal- og moderniseringsdepartementet godkjente den 6. desember 2013 forslag til detaljregulering for Vasstulan Høyfjellsseter. Departementet la i sine vurderinger vekt på at området alt er betydelig utbygd og at det skal tilrettelegges for parkering, løyper og turveier slik at området styrkes som utgangspunkt for skiturer vinterstid. Det ble også lagt vekt på at området var avsatt som reiselivssone i den nye regionale planen for Hardangervidda og ikke berørte villreinens leveområder.

Fylkesmannens miljøvernnavdeling fremmet innsigelse ut fra hensyn til friluftsliv og landskap/-snaufjell og at området ikke

var avsatt til private fritidsboliger i kommuneplanen.

Formålet med reguleringsplanen er å legge til rette for en oppgradering og utvikling av eksisterende hotell og utvikle den ubebygde delen av eiendommen med private fritidsboliger. Det skal også tilrettelegges for fellestiltak som parkering, stier og løyper.

Vasstulan ligger på snaufjellet 1100 meter over havet. I gjeldende kommuneplan fra 2000 er planområdet i hovedsak avsatt til byggeområde for reiselivsbedrift/næringsområde. Det legges opp til en høy utnyttelse av arealene.

**DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT**

Statsråden

Departementene
Fylkesmennene
Fylkeskommunene
Kommunene

Deres ref

Vår ref
14/1359-Dato **17 FEB. 2014****Rundskriv H-2/14 - Supplering av rundskriv T-2/13 Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven**

Vedlagt følger rundskriv H-2/14 som er en ajourføring av rundskriv T-2/13 med nye departementsnavn etter endringene i oppgavefordelingen i regjeringen. I dette brevet gis videre utfyllende kommentarer til praktisering av innsigelser i kommunale plansaker.

Rundskriv T-2/13 Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven ble sendt ut fra Miljøverndepartementet 27. august 2013. Jeg ønsker med dette brevet å utfylle rundskrivet med presiseringer om bruken av innsigelser. Det er dessuten gjort endringer i departementsstrukturen. Fra 1. januar 2014 er blant annet ansvaret for plandelen av plan- og bygningsloven og behandlingen av innsigelsessaker overført til det nye Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Dette har gjort det nødvendig å ajourføre rundskrivet med nye departementsnavn. Den ajourførte versjonen av rundskrivet følger som vedlegg til dette brevet, og ligger dessuten på www.planlegging.no under Kommunal- og moderniseringsdepartementets side på nettet.

Rundskriv T-2/13 erstattet tidligere rundskriv fra 1995 og omtaler reglene i plan- og bygningsloven av 2008. I tillegg gir rundskrivet nye føringer for å sikre en mer effektiv behandling av kommunale planer etter plan- og bygningsloven. Særlig fremheves at viktige interesser skal komme frem så tidlig som mulig og det skal være tidlig medvirkning og dialog. Innsigelse skal bare fremmes når det er nødvendig og skal begrunnes konkret. Dessuten fremheves at fylkesmannen og fylkeskommunen skal bidra til å samordne innsigelser, blant annet gjennom mekling og møte i regionalt planforum.

Rundskrivet gjelder fortsatt, med de føringer som er gitt. Disse føringene er viktige, og jeg vil forsterke dem ytterligere. Målet er at flest mulig saker blir løst så tidlig som mulig i

Postadresse: Postboks 8112 Dep, 0032 Oslo
Kontoradresse: Akersg. 59 Telefon: 22 24 90 90 Telefaks: 22 24 27 40
Org. nr.: 972 417 858

planprosessen og på lokalt nivå. Jeg vil presisere at plansakene må behandles så raskt og effektivt som mulig, slik at viktige tiltak som boligutbygging og næringsutvikling ikke blir unødig forsinket. Jeg vil også understreke at hensynet til lokaldemokratiet skal vektlegges sterkere framover.

Arealplanlegging og innsigelser er omtalt i regjeringsplattformen. Der er det pekt på en rekke viktige satsingsområder, blant annet en enklere hverdag for folk flest og levende lokaldemokrati. Kommunal planlegging er viktig i denne sammenheng, og målet er å forenkle, fornye og forbedre offentlig forvaltning. Dette er områder jeg vil fokusere på framover.

Jeg forventer at føringene i rundskrivet og dette brevet følges opp i praksis slik at den kommunale planleggingen heretter bli mer målrettet og effektiv.

I fylkene Vestfold, Aust-Agder, Rogaland, Hordaland, Sør-Trøndelag og Nordland er det i gang forsøk der fylkesmannen er gitt myndighet til å samordne og om nødvendig avskjære statlige innsigelser. Regjeringen vil vurdere å gjøre denne ordningen permanent for alle fylkesmenn fra 2015.

Med hilsen

Jan Tore Sanner

Vedlegg: Rundskriv

Innsigelsesmyndigheter og tema

Oppdatert liste fra Rundskriv nr.: H-2/14, 18. februar 2014

Oversikt over myndigheter med innsigelseskompetanse i plansaker etter plan- og bygningsloven

Temaer for innsigelse er angitt med stikkord, men stikkordene er ikke uttømmende. Ansvarlig departement er angitt i parentes.

Andre kommuner

Saker av vesentlig betydning for kommunen

Fylkesmennene

Forurensning herunder støy, lokalluft og klima, vannmiljøkvalitet, naturmangfold, landskap, friluftsliv, strandsone, samordnet areal- og transportplanlegging, kjøpesenter, tilstrekkelig boligbygging (KLD/KMD)
Folkehelse herunder miljørettet helsevern (HOD)
Barn og unges interesser (BLD/KD)
Universell utforming (BLD)
Samfunnsikkerhet, risiko og sårbarhet (JD)
Jord- og skogbruk herunder kulturlandskap (LMD)
Reindrift (LMD)

Fylkeskommunene

Kulturminne-, kulturmiljø- og landskapshensyn, friluftsliv, samordnet areal- og transportplanlegging, kjøpesenter, regional plan eller planstrategi (KLD/KMD)
Barn og unges interesser (BLD/KD)
Universell utforming (BLD)
Fylkesveger (SD)
Havbruksinteresser, akvakultur (NFD)

Avinor AS

Luftfartsanlegg drevet av Avinor (SD)

Biskopene/bispedømmerådene

Kirker og gravplasser (KUD)

Direktoratet for mineralforvaltning

Mineralske forekomster, massetak, bergverk (NFD)

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap

Planer knyttet til virksomheter som håndterer farlige stoffer, transport av farlig gods, brannsikkerhet, herunder tuneller og underjordiske anlegg (JD)

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap, sivilforsvarsdistriktene

Tilfluktsrom (JD)

Fiskeridirektoratets regionkontor

Fiskeri, tang- og tarehøsting (NFD)

Forsvarsbygg

Forsvarets interesser (FD)

Jernbaneverket

Jernbaner, jernbanetransport (SD)

Kystverket

Havne- og farvannsforvaltning, utnyttelse av sjøområder, kaianlegg, sjøverts transport (SD)

Luftfartstilsynet

Støyhensyn ved lufthavnsdrift og reglene om luftfartshinder, offentlige lufthavner som ikke er drevet av Avinor (SD)

Mattilsynet

Fiskehelse og fiskevelferd (NFD)
Drikkevann (HOD)

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Energi-, skred-, flom-, vassdrags- og grunnvannsspørsmål (OED)

Oljedirektoratet

Etablerte og planlagte landanlegg og rørledninger for petroleumsvirksomhet knyttet til utvinning av petroleum på norsk kontinentalsokkel (OED)

Politidistriktene

Kriminalitetsforebygging (JD)

Riksantikvaren

Kulturminne-, kulturmiljø- og landskapsinteresser (KLD)

Sametinget

Samiske kulturminne-, kulturmiljø- og landskapsinteresser (KLD/KMD)
Samisk kultur og næringsutøvelse

Statens vegvesen, regionkontor

Riksveger, vegtransport (SD)

Statsbygg

Bygge- og eiendomspolitikk og samfunnspolitiske mål i forhold til arkitektur (KMD)

Innsigelsessaker ferdigbehandlet 24.04.13 - 01.04.14.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet behandler innsigelser hvor det ikke er kommet til enighet etter mekling hos fylkesmannen. De fleste innsigelsessaker løses lokalt. Det er fylkeskommune, nabokommune eller berørt statlig fagmyndighet som kan fremme innsigelse til kommunale planer. Miljøverndepartementet behandlet 207 innsigelsessaker under Regjeringen Stoltenberg II fra 2005 til 16. oktober 2013.

Kommune (fylke)	Plantype, navn, formål innsigelsen knytter seg til R=reg.plan, K=kommuneplan, KDP=kommunedelplan	Innsigelsesorgan, begrunnelse FM=fylkesmann, FK= f.kommune, SV=Statens vegv. REIN=reindriftsforvaltningen	UT fra MD	Resultat TF= til følge, IF=ikke til følge, DF=delvis til følge
Nannestad og Ullensaker (O&A)	R- Oslo lufthavn	JBV: Regulering av området over jernbanen til byggeformål begrenser fremtidig utvikling FM: Omfanget av bilparkering i strid med nasjonale mål ATP og mål om klimagassutslipp	24.4.13	DF
Bergen (Hordaland)	K- 2010-2021	FM: ATP, parkering, kollektivtransportdekning i nye områder, naust med mer, JV: nytt terminalområde sentrum og angivelse av hensynssone	24.4.13	DF
Sel (Oppland)	KDP- Ula-Dovre grense	FM: Økt utnyttingsgrad, hyttetomter Kampen, vinterparkering og beltebiltrase i strid med villrein- og nasjonalparkhensyn.	26.4.13	DF
Tjeldsund (Nordland)	R- Langosen hyttefelt	FM: hytter i strid med nasjonal strandsonepolitikk, REIN: hytter i strid med vinterbeite for rein	29.4.13	TF
Oppdal (Sør Trl)	R-masseuttak Svinsnøsa	FK: Masseuttak i strid med nasjonale interesser, samfunnmessige ulemper. FM: Masseuttak reduserer landskapsverdier i Gjevilvassdalen, strid med nasjonal politikk	29.4.13	TF
Farsund (Vest-Agder)	R- Seneger	FM: 2 nye fritidsboliger i strid med verneområde for Listastrendene LVO. SLF: Fritidsboliger i strid med utvalgte kulturlandskap (ligger innenfor omr)	13.5.13	TF
Holtålen (Sør-Trl)	K- Holtålen	Rein: To byggeområder for fritidsbebyggelse (50+42 enheter) i strid med kalvingsland samt sommer- og høstbeite	29.5.13	
Rissa (Sør-Trl)	K- Rissa	Rein: Fritidsbebyggelse i strid med reindriftsinteressene FLS: To boligområder i strid med nasjonale jordverninteresser	31.5.13	
Tromsø (Troms)	R- Prostneset	RA: Nytt terminalbygg, hotell og cruiseterminal – i strid med nasjonale kulturminneinteresser. Høydebegrensning og oppstyking av nye enheter.	5.6.13	DF
Nedre Eiker (Buskerud)	R- Krokstad senterområde	INNKALT: Kjøpesenterutbygging mulig i strid med RPR for kjøpesentre	11.6.13	
Vadsø (Finnmark)	K Vadsø 2012-2024	FM: Bolig- og næringsutbygging i strid med jordverninteresser	24.6.13	
Averøy (M&R)	R- Uran	SSV: Tilrettelegging for bolig- og naustområder i strid med siktlinjer/avkjørsel med mer. Fylkesvei.	4.7.13	TF
Sauherad (Telemark)	KDP Gvarv	FM: 2 boligområder i strid med landbruksinteresser og naturvern og friluftsliv	4.7.13	DF
Vågan (Nordland)	KDP Svolvær	Kystverket: Endring av havneområde til boliger/tjen.yting/kontor	5.7.13	DF
Aurskog-Høland (O & A)	K - 2011-2022	FM: miljø+landbravd: Boliger, hytter og camping i strid med jordvern hensyn, naturmangfoldloven og vassdragshensyn	16.7.13	TF
Nesodden (O&A)	R- Spro havn og K- Nesodden	FM: K: kombinert formål ferdsel, småbåthavn og friluftsliv, R: manglende etablering og sikring av grøntbelte langs sjøen, etablering av bryggeanlegg og manglende sikring av tilfredsstillende støyforhold.	30.7.13	TF
Lier (Buskerud)	K - Lier 2009-2019	FM (miljø og landbruk), JV, Kystv, SV; 5 gjenstående innsigelser til planen – kjøpesenter/nasj politikk, skole/landskap, næring/båndlagt veitrase/KVU havn/jernbane, RPR ATP, viltkorridor, næring/landbruk	27.9.13	
Vågan (Nordland)	R - Osen hyttefelt, Digermulen	FM: Hytter i strid med landskapshensyn og allmenn ferdsel, nasjonal strandsonepolitikk	22.8.13	DF
Sandnes (Rogaland)	K- Sandnes	Forsvarsbygg - Vatne leir - feil bruk av arealformål, FM og FK - næringsområde i strid med jordvern, klarhet om langsiktig grense landbruk, hytter vs LNF, naust 100metersbeltet, boliger vs markagrense og Sola kommune - næring vs boligområde (tot 9 innsigelser)	4.10.13	
Lærdal (S&F)	KDP - Tønjum-Ljøsne (E16)	SV: Alternativ A1-D1, B4 og alle tunnelalternativer, hhv lite utbedring og tilnærmet samme kostnad, skredfare og store kostnader og neg samfokon nytte.	7.10.13	IF
Sola (Rogaland)	K- 2011-2022 og KDP fritidsbebyggelse	FM: For dårlig kartgrunnlag, samt hyttetørrelser - arealpress for landbruk, friluftsliv- og naturinteresser	9.10.13	

Innsigels saker etter regjeringsskiftet:

Oslo (O&A)	Reguleringsplan Ammerudveien 19-21	SV: Støyhensyn - boliger	6.11.13	IF
Nore og Uvdal (Buskerud)	R- Vasstulan Høyfjellsenter	FM - utbygging i strid med landskap og friluftinteresser	3.12.13	IF
Oslo (O&A)	R- Detaljreg Sognsveien 8	Oslo bispedømmeråd: barnehage/friområde i strid med urnelund	9.12.13	IF
Stokke (Vestfold)	R- Stokke sentrum	FK: sentrumsutbygging - hensyn til historisk kulturmiljø/kirke (hensynssone)	13.12.13	IF
Sande (M&R)	R - Storehaugen	FK: Boligbygging - automatisk fredete kulturminner (steinalderbo-setting)	20.12.13	IF
Trondheim (Sør-Trøndelag)	K- Trondheim 2012-2024	FM, RA, Malvik kommune; 4 områder for boligbygging i strid med jordvern, ATP/kollektivdekning og kulturminner	20.12.13	DF
Os (Hordaland)	Kommuneplan Os	SLF - industriområde (Moberg) og boligområde (Kuventræ) i strid med jordverninteresser	20.12.13	IF
Vestby (Akershus)	KDP - Vestby Nord	SVV, FK, FM: IKEA på Deljordet, strid med jordvern, ATP, trafikkavvikling, kulturminner	20.12.13	IF
Asker (O&A)	KDP Holmen/Slependen	SVV - Nesbru sentrumsområde og støyhensyn	20.12.13	IF
Oslo (O&A)	R - Operaallmenningen søndre del	RA - innsigelse til sjøareal 1D - jf forlikavtale om saltvann	24.1.14	IF
Farsund (Vest-Agder)	R-Skeime Nedre 2, Vanse	FM -boliger i strid med jordvernhensyn	12.2.14	IF
Neset (M&R)	K-Kommuneplan for Neset 2012 - 2020.	FM: 3 stk: Alpinanlegg, Område for turisme/reiseliv og sykkelstiverneplan og FDP Dovrefjell. FK: Boligfelt, mangler begrunnelse; jordvern, 100 m belte, våtmarker, manglende sentrums-/bustadsstrategi. Nabokommune: Akvakulturanlegg i konflikt med nærhet til nasjonal lakseelv.	25.2.14	DF
Melhus (Sør-Trøndelag)	KDP- E6 Håggåtuellen - Skjerdingsstad	FM, etablering av nytt kryss på E6: konflikt med landbruk og nærhet til verna vassdrag.	26.2.14	TF
Kvalsund (Finmark)	R - Ulveryggen og Nussir	REIN: Oppstart av gruve - strid med beite og kalvingsland, trekk- og flyttleier Sametinget: Plan gir for dårlig beslutningsgrunnlag for reindriften	20.3.14	IF

Forkortelser

Forkortelser

Innsigelsesorgan:

FM=fylkesmann

FK= fylkeskommune

SV=Statens vegvesen

REIN=reindriftsforvaltningen

FLS=fylkeslandbruksstyret

RA=riksantikvaren

JV=jernbaneverket

Avgjørelse:

TF = innsigelse tatt til følge

IF = innsigelse ikke tatt til følge

DF = innsigelse delvis tatt til følge

Andre:

RPR ATP=rikspolitiske retningslinjer

for samordnet areal og transportplanlegging

R=reguleringsplan

K=kommuneplan

KDP=kommunedelplan

Returadresse:
Kommunal- og moderniseringsdepartementet c/o
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
Postboks 8129 Dep
0032 Oslo

Dette er siste Plannytt på papir og Plannytt vil fra og med neste utgave være på elektronisk format.

I forbindelse med overgang til ny løsning ønsker vi tilbakemeldinger og håper at så mange som mulig vil svare på vår leserundersøkelse.

<https://response.questback.com/miljverndepartementet/leserundersokelse/>

Planavdelingen på flyttefot

I august flyttet Planavdelingen fra Myntgata 2 til Kongens gate 20.

Fra 16. oktober ble Planavdelingen underlagt kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner, men sitter inntil videre sammen med Klima- og miljødepartementet i Kongens gate 20.

Bildet viser
rehabiliteringen av
Myntgatekvartalet på
90 tallet.

